

Lagrådsremiss

Ändringar i skogsvårdslagen

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 31 januari 2008

Eskil Erlandsson

Mats Wiberg
(Jordbruksdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås vissa ändringar i skogsvårdslagen (1979:429).

Det föreslås att det i skogsvårdslagens portalparagraf betonas att skogen är en förnybar resurs. Definitionen av begreppet skogsmark ändras så att den bättre stämmer överens med FAO:s definition. Vidare införs en definition av begreppet produktiv skogsmark. Begreppet skogliga impediment förtydligas så att det framgår att detta begrepp innefattar improduktiv skogsmark samt träd- och buskmark. Det tydliggörs också att mark som uppfyller kriterierna för skogsmark eller träd- och buskmark, men som i väsentlig utsträckning används för andra ändamål än till träden och vegetationen knutna intressen, inte ska anses som sådan mark.

Som en konsekvens av att skogsmarksbegreppet utvidgats till att omfatta även mark som används för andra ändamål än virkesproduktion föreslås en ny bestämmelse som uttryckligt undantar markägarna från bl.a. skyldigheten att anlägga skog och att iaktta vissa regler vid avverkning.

Vidare tydliggörs att skyldigheten att anlägga skog på outnyttjad mark inte avser sådan mark som på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.

Dessutom föreslås att skogsvårdslagens nuvarande krav på skogs- och miljöredovisning (SMÖR) avskaffas.

De föreslagna ändringarna i skogsvårdslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Lagtext.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	9
4	Skogspolitikens inriktning och mål	11
4.1	Den svenska skogen	11
4.2	Grunderna för nuvarande skogspolitik.....	11
4.3	En ny skogspolitik, 1993 års skogspolitiska beslut.....	11
4.4	De nationella miljö kvalitetsmålen.....	12
4.5	Skogsbrukets sektorsansvar	13
4.6	Gällande lagstiftning	14
4.7	Internationella överenskommelser	14
4.8	Bakgrunden till betänkandet Mervärdesskog	18
4.9	Utredningens slutsatser och förslag.....	18
4.10	En skogspolitik i takt med tiden.....	20
4.11	En fortsatt stark äganderätt.....	22
5	En utvecklad portalparagraf.....	22
6	Definition av skogsmark, m.m.....	23
7	Kravet på skogs- och miljöredovisning avskaffas	29
8	Skogens vatten.....	30
9	Ekonomiska konsekvenser.....	31
10	Författningskommentarer	32
Bilaga 1	Remissinstanser som yttrat sig över skogs-utredningens delbetänkande (SOU 2005:39) Skog till nytta för alla?.....	35
Bilaga 2	Sammanfattning av Skogsutredningens delbetänkande (SOU 2005:39) Skog till nytta för alla?.....	36
Bilaga 3	Sammanfattning av Skogsutredningens slutbetänkande (SOU 2006:81) Mervärdesskog.....	42
Bilaga 4	Författningsförslag i skogsutredningens slutbetänkande (SOU 2006:81) Mervärdesskog.....	63
Bilaga 5	Remissinstanser som yttrat sig över skogsutredningens slutbetänkande (SOU 2006:81) Mervärdesskog.....	66
Bilaga 6	Remissinstanser som yttrat sig över Skogsstyrelsens redovisning av uppdraget att utreda kravet på skogs- och miljöredovisning (SMÖR) (dnr Jo2007/2852)	67
Bilaga 7	Remissinstanser som yttrat sig över SLU:s rapport Förslag till ny svensk indelning av skogsrelaterade ägoslag (Jo2007/2978).....	68

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

2 Lagtext

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹ dels att 14 a § ska upphöra att gälla, dels att 1–3, 5, 8, 10–12 och 14 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 a §, av följande lydelse.

1 §

Skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls.

Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen.

Skogen är en *förnybar resurs* och en nationell tillgång som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls.

Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen.

2 §

Med skogsmark avses i denna lag

1. mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål,

2. mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Med skogliga impediment avses i denna lag mark som inte är lämplig för virkesproduktion, utan produktionshöjande åtgärder, men som bär skog eller har

I denna lag avses med

1. skogsmark: mark inom ett sammanhängande område där träd har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder,

2. produktiv skogsmark: skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år,

3. skogligt impediment: improduktiv skogsmark och träd- och buskmark.

Med improduktiv skogsmark avses skogsmark som inte är produktiv skogsmark enligt definitionen i första stycket 2.

Med träd- och buskmark avses mark inom ett sammanhängande område som inte är skogsmark enligt definitionen i första stycket 1, och som uppfyller minst ett av följande kriterier.

1. Träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

Senaste lydelse av 14 a § 1998:1538.

förutsättningar att bära skog.

mer än fem procent.

2. Den sammanlagda täckningen av träd och buskar högre än 0,5 meter är minst tio procent.

3. Förutsättningarna finns att nå gränsvärdena i 1 eller 2 utan produktionshöjande åtgärder.

2 a §

Som skogsmark eller träd- och buskmark enligt 2 § anses inte sådana områden där marken i väsentlig utsträckning används för jordbruksändamål, hör till byggnader eller anläggningar eller på annat sätt används för annat ändamål än att tillgodose intressen knutna till träden och vegetationen.

3 §

Denna lag hindrar inte att skogsmark tas i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion.

Denna lag hindrar inte att produktiv skogsmark tas i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion.

5–6 och 10 §§ ska inte tillämpas på produktiv skogsmark som i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion.

5 §

Ny skog *skall* anläggas på skogsmark

1. om markens virkesproducerande förmåga efter avverkning eller på grund av skada på skogen inte tas till vara på ett godtagbart sätt,

2. om marken ligger outnyttjad,

3. om skogens tillstånd är uppenbart otillfredsställande.

Åtgärd enligt första stycket *skall* vidtas i fall som anges i 1 och 2 utan dröjsmål och i fall som anges i 3 inom skälig tid.

Ny skog *ska* anläggas på produktiv skogsmark

1. om markens virkesproducerande förmåga efter avverkning eller på grund av skada på skogen inte tas till vara på ett godtagbart sätt,

2. om marken ligger outnyttjad, *eller*

3. om skogens tillstånd är uppenbart otillfredsställande.

Åtgärd enligt första stycket *ska* vidtas i fall som anges i 1 och 2 utan dröjsmål och i fall som anges i 3 inom skälig tid.

Vad som sägs i första stycket 2 ska inte gälla mark som på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.

8 §²

Skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Om säkerhet ställts för fullgörande av återväxtåtgärder enligt 36 § och den skogsmark på vilken åtgärderna *skall* vidtas överläts genom försäljning, byte eller gåva, är den som ställt säkerhet solidariskt med en senare ägare ansvarig för kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av Skogsstyrelsen enligt 35 § fjärde stycket utförs på ägarens bekostnad.

Ansvar enligt andra stycket är begränsat till det belopp för vilket säkerhet ställts. Ansvaret för den som ställt säkerhet upphör om en ny ägare ställer säkerhet för de ifrågavarande återväxtåtgärdernas fullgörande och säkerheten godkänns av Skogsstyrelsen.

Om det finns särskilda skäl får Skogsstyrelsen i andra fall än som anges i tredje stycket besluta att en tidigare ägares ansvar för återväxtåtgärderna *skall* bortfalla.

Den produktiva skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Om säkerhet ställts för fullgörande av återväxtåtgärder enligt 36 § och den *produktiva* skogsmark på vilken åtgärderna *ska* vidtas överläts genom försäljning, byte eller gåva, är den som ställt säkerhet solidariskt med en senare ägare ansvarig för kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av Skogsstyrelsen enligt 35 § fjärde stycket utförs på ägarens bekostnad.

Om det finns särskilda skäl får Skogsstyrelsen i andra fall än som anges i tredje stycket besluta att en tidigare ägares ansvar för återväxtåtgärderna *ska* bortfalla.

10 §³

Avverkning på skogsmark *skall* vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt meddela föreskrifter om hur avverkning *skall* bedrivas för att tillgodose kraven i första stycket.

För att möjliggöra försöksverksamhet eller för att bevara och utveckla natur- och kulturmiljövärden får Skogsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från första stycket.

Avverkning på *produktiv* skogsmark *ska* vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt meddela föreskrifter om hur avverkning *ska* bedrivas för att tillgodose kraven i första stycket.

11 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i fråga om större skogsinnehav, för

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i fråga om större skogsinnehav, för

² Senaste lydelse 2005:1164.

³ Senaste lydelse 2005:1164.

att främja en jämn åldersfördelning av skogen föreskriva att högst en viss andel av en brukningsenhets *skogsmarksareal* får avverkas under en viss period.

I fråga om övriga skogsinnehav får föreskrifter enligt första stycket innebära att avverkning inte får ske i sådan utsträckning att mer än hälften av brukningsenhetens *produktiva skogsmarksareal* kommer att bestå av kalmark och yngre skog.

att främja en jämn åldersfördelning av skogen föreskriva att högst en viss andel av en brukningsenhets *areal produktiv skogsmark som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion* får avverkas under en viss period.

I fråga om övriga skogsinnehav får föreskrifter enligt första stycket innebära att avverkning inte får ske i sådan utsträckning att mer än hälften av brukningsenhetens *areal produktiv skogsmark som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion* kommer att bestå av kalmark och yngre skog.

12 §

Som brukningsenhet *skall* räknas den skogsmark inom en kommun som tillhör samma ägare, om *ej* annat följer av föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Som brukningsenhet *ska* räknas den *produktiva* skogsmark inom en kommun som tillhör samma ägare, om *inte* annat följer av föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

14 §⁴

Skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta Skogsstyrelsen om

1. avverkning och uttag av skogsbränsle som *skall* äga rum på hans mark,

2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken,

3. vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans mark, och

4. vad han avser att göra för att trygga återväxten.

Den produktiva skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta Skogsstyrelsen om

1. avverkning och uttag av skogsbränsle som *ska* äga rum på hans mark,

2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken,

3. vad han *eller hon* avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans *eller hennes* mark, och

4. vad han *eller hon* avser att göra för att trygga återväxten.

⁴ Senaste lydelse 2005:1164.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

3 Ärendet och dess beredning

Kort historik

Gällande skogsvårdslag beslutades 1979 (prop. 1978/79:110, bet. 1978/79:JoU130 och SkU49, rskr. 1978/79:387 och 388). 1993 beslutade riksdagen om en ny skogspolitik (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252) som innebar en rad lagändringar, bl.a. att begreppet skogliga impediment infördes i lagen.

En första uppföljning av skogspolitiken utfördes av Skogsstyrelsen 1997 och denna redovisades för riksdagen året därpå (prop. 1997/98:158, bet. 1998/99:MJU3, rskr. 1998/99:32). Skogsstyrelsen redovisade en andra uppföljning av skogspolitikens effekter för regeringen i januari 2002 (SUS 2001). Den del som omfattade effekterna på biologisk mångfald redovisades i samarbete med Naturvårdsverket. I december 2004 redovisade regeringen sin syn på skogspolitiken med bakgrund av bl.a. denna utvärdering (Skr. 2003/04:39). I skrivelsen angav regeringen områden som borde prioriteras för att fortsatt förbättra genomförandet av den nationella skogspolitiken. I skrivelsen betonades även att grunderna för skogspolitiken låg fast. Samtidigt konstaterade regeringen att det först nu var möjligt att utvärdera effekterna av 1993 års skogspolitik på ett mer genomgripande sätt. Regeringen förordade därför en fördjupad, oberoende utvärdering och översyn av skogspolitiken. Detta uttalande utgjorde grunden för Skogsutredningen 2004.

Skogsutredningen 2004

I juli 2004 förordnades landshövding Maggi Mikaelsson att vara särskild utredare med uppgift att utvärdera och se över skogspolitiken. Utredningen, vars direktiv kompletterades i oktober 2004, antog namnet Skogsutredningen 2004.

Tilläggsdirektivet innebar att den del av utredningen som avsåg utvärdering och översyn av skogsvårdsorganisationen skulle redovisas i ett delbetänkande senast den 30 april 2005. Den 3 maj 2005 överlämnade utredningen delbetänkandet *Skog till nytta för alla?*, SOU 2005:39, till regeringen.

Delbetänkandet remissbehandlades under våren 2005. En förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 1*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2007/2178).

I september 2006 överlämnades slutbetänkandet *Mervärdesskog*, SOU 2006:81, till regeringen. En sammanfattning av utredningens förslag inklusive delbetänkandet finns i *bilaga 2–3*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 4*.

Betänkandet remissbehandlades under hösten 2006. En förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2007/2191).

Uppdrag att utreda konsekvenser av en avveckling av gränsen för svårföryngrad skog

I juli 2007 gav regeringen i uppdrag till Skogsstyrelsen att utreda konsekvenserna av en avveckling av gränsen för svårföryngrad skog med avseende på regelförenklingar för mindre företag. Uppdraget redovisades till regeringen den 22 oktober 2007. Redovisningen har inte remissbehandlats.

Uppdrag att utreda hur kravet på skogs- och miljöredovisning (SMÖR) kan avvecklas

I juli 2007 gav regeringen i uppdrag till Skogsstyrelsen att utreda hur kravet på skogsägarna att upprätta en skogs- och miljöredovisning (SMÖR) enligt 14 a § skogsvårdslagen kan avvecklas och vilka konsekvenser en avveckling medför, samt ge förslag på hur det kan säkerställas att den information som idag finns i SMÖR görs tillgänglig och hur detta kan förmedlas till varje skogsägare på ett tydligt och effektivt sätt. Bakgrunden till uppdraget var även här regeringens mål om regelförenklingar för mindre företag. Uppdraget redovisades till regeringen den 1 oktober 2007.

Redovisningen har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2007/2852).

Uppdrag att utarbeta förslag till indelning av skogsrelaterade ägoslag

I juli 2007 gav regeringen i uppdrag åt Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) att efter samråd med Skatteverket och andra relevanta myndigheter samt med berörda näringsföreträdare utarbeta ett förslag till ny ägoslagsindelning för skogsrelaterade ägoslag. Uppdraget redovisades till regeringen den 1 oktober 2007.

Redovisningen har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 7*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2007/2978).

Regeringen behandlar i denna lagrådsremiss endast de delar av skogsutredningens förslag och av de redovisade uppdragen som föranleder förslag till ändringar av skogsvårdslagen.

4 Skogspolitikens inriktning och mål

4.1 Den svenska skogen

Huvuddelen av den svenska skogen ingår i det barrskogsbälte som sträcker sig runt hela norra halvklotet. Av Sveriges totala landyta på 41 miljoner hektar (ha) utgörs 23 miljoner ha av produktiv skogsmark. Över 80 procent av det totala virkesförrådet på 3,2 miljarder skogskubikmeter (m³sk) består av barrträd, ganska jämnt fördelat på gran och tall. Björk står för 12 procent och de övriga lövträden för 5 procent av virkesförrådet. Medelvirkesförrådet per ha är 130 m³sk.

Den svenska skogen ägs till 51 procent av enskilda skogsägare, 24 procent av privata aktieföretag, 19 procent av staten och övriga allmänna ägare och 6 procent av övriga privata ägare. År 2006 fanns det 354 000 skogsägare och 239 000 skogsföretag i Sverige. Av skogsägarna var 38 procent kvinnor och 62 procent män. År 2006 var 64 procent av skogsföretagen närboägda (samtliga personer bor i den kommun som fastigheten är belägen i), 28 procent var utboägda (samtliga personer bor i annan kommun), medan 8 procent av skogsföretagen var delvis utboägda. Flertalet enskilda skogsägare försörjer sig huvudsakligen genom inkomster från andra verksamheter än skogsbruk och skogen används i dessa fall antingen som komplement eller för att finansiera större utgifter.

4.2 Grunderna för nuvarande skogspolitik

Sveriges första skogsvårdslag infördes 1903. Det huvudsakliga syftet med den lagen var att säkerställa återbeskogningen och därmed den framtida tillgången på virke. Skogsvårdslagstiftningen har därefter ändrats ett antal gånger med 20–25 års mellanrum. Som en röd tråd genom samtliga versioner har återbeskogningsplikten och omsorgen om en långsiktig virkesförsörjning löpt mot bakgrund av skogsresursens väsentliga betydelse för den svenska ekonomin och för sysselsättningen. Skogens värden från miljösynpunkt uppmärksammades först senare och bestämmelser om hänsynstagande till naturvårdens och andra allmänna intressen i samband med skogsbruk infördes första gången i skogsvårdslagen (1948:237) 1974 (prop. 1974:166, JoU 1974:52, rskr. 1974:405), och fördes över till den nuvarande skogsvårdslagen 1979. Genom 1993 års skogspolitiska beslut lyftes miljöfrågorna i skogsbruket fram ännu tydligare.

4.3 En ny skogspolitik, 1993 års skogspolitiska beslut

Grunderna för gällande skogspolitik beslutades av riksdagen 1993 (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:joU15, rskr. 1992/93:252). En viktig förändring i den nya skogspolitiken var att två jämställda mål för skogspolitiken fastställdes; ett produktionsmål och ett miljömål.

Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma där

ska ges förutsättningar att fortleva i livskraftiga bestånd. Hotade arter och ekosystem ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas (prop. 1992/93:226, s. 27).

Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att de ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar (prop. 1992/93:226, s. 32).

Därutöver avreglerades politikområdet genom att bidrag avskaffades och skogsägarna i betydande utsträckning fick frihet under ansvar att själva bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

4.4 De nationella miljökvalitetsmålen

1999 antog riksdagen 15 nationella miljökvalitetsmål. Målen beskriver de egenskaper som vår natur- och kulturmiljö måste ha för att samhällsutvecklingen ska vara miljömässigt hållbar. I november 2005 lades miljökvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv* till de redan antagna. Sedan dess bedrivs Sveriges miljöarbete således utifrån 16 uppsatta miljökvalitetsmål. Miljökvalitetsmålen syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden och naturmiljön, ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga samt trygga en god hushållning med naturresurserna.

De 16 miljökvalitetsmålen är allmänt formulerade. Därför har de preciserats genom ett 70-tal delmål. Delmålen anger inriktning och tidsperspektiv. För att få en tydlig ansvarsfördelning i miljömålsarbetet har regeringen utsett en ansvarig myndighet för vart och ett av de 16 nationella miljökvalitetsmålen. Dock är flera myndigheter ofta involverade i arbetet med varje mål.

De miljökvalitetsmål som i första hand berör skogen och skogsbruket är *Levande Skogar*, där Skogsstyrelsen är ansvarig myndighet. Flera av de övriga miljökvalitetsmålen har också starka kopplingar till skogen och skogsbruket genom ett eller flera delmål; *Ett rikt växt- och djurliv*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Bara Naturlig försurning* och *Ingen övergödning*.

Inom miljökvalitetsmålet *Levande skogar* finns delmål för hur skogsmarkens natur- och kulturmiljövärden ska bevaras. Ansvar för genomförandet av delmålen är fördelat mellan staten och skogsbruket. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har tagit fram en strategi för genomförandet av formellt skydd – naturreservat, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal – enligt delmål 1 inom *Levande skogar*. Det formella skyddet och de frivilliga avsättningarna ska komplettera varandra så att hela delmålet fylls med skog med så höga naturvärden som möjligt. Vidare lyfter strategin fram markägarna som viktiga samarbetspartners i arbetet med att bevara skogarnas biologiska mångfald. Strategin lyfter även fram landskapet som en arena för samverkan där bevarandeåtgärder ska genomföras samordnat för att åstadkomma en så hög funktionalitet hos skyddet som möjligt. Övriga delmål om förstärkt biologisk mångfald och skydd för kulturmiljövärden hanteras inom ramen för Skogsstyrelsens sektorsmål.

Inom ramen för miljömålsarbetet pågår för närvarande en fördjupad utvärdering av hur arbetet med miljö kvalitetsmålen bedrivs. Varje sektorsmyndighet utarbetar ett underlag som sedan analyseras av regeringens råd för miljömålsarbetet; miljömålsrådet. Utvärderingen ska lämnas till regeringen den 1 april 2008 och kommer därefter att utgöra underlag för regeringens arbete med nästa miljömålsproposition.

4.5 Skogsbrukets sektorsansvar

Det finns i dag en bred samsyn i samhället för sektorsansvaret som innebär att varje sektor ska ta sitt ansvar för miljön. Det skogligen sektorsansvaret medför att åtgärder som krävs för att bevara skogslandskapets natur- och kulturmiljövärden är ett gemensamt ansvar för myndigheter och skogsbruket.

Skogsbrukets sektorsansvar lades fast 1988. Den generella principen om sektorsansvaret för naturmiljön preciserades genom 1991 års miljöpolitiska beslut. Av detta framgår att bl.a. skogsbruket måste bygga på principen om en god och långsiktig hushållning med naturresurserna. Bevarandet av arter bör vara en angelägenhet för skogssektorn och inte ses som en separat naturvårdsfråga. Naturvårdsarbetet bör delas in i tre nivåer som ska styra insatserna i form av prioritering, kostnadsfördelning och ansvar för arbetet. På den första nivån ska ansvaret och kostnaderna för naturvärden ligga på näringsutövarna inom de olika sektorer som nyttjar naturen i sina verksamheter, och för övriga nivåer kan speciella insatser och skydd behövas för att uppfylla målsättningarna. Ansvaret och kostnaderna för bevarandet av naturvärden som kräver särskilda insatser ligger hos staten genom Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Detta har resulterat i mål om formellt skydd av skogsmark som staten ansvarar för, generell hänsyn som tas av skogsbruket vid skogsbruksåtgärder samt skogsbrukets frivilliga avsättningar som tillsammans kan anses utgöra grunden för bevarande av biologisk mångfald i skogslandskapet i Sverige.

De skogligen sektorsmålen

I 1993 års skogspolitiska beslut fick de statliga myndigheterna och skogsbruket ett gemensamt stärkt sektorsansvar. Regering och riksdag avstod från att sätta upp detaljerade mål för skogspolitiken. I stället uppdrogs åt Skogsstyrelsen att ta fram så kallade sektorsmål där politikens innebörd ytterligare skulle klargöras.

Sektorsmål formulerades första gången 1994/95 som en plattform för Skogsstyrelsens styrning av skogsvårdsstyrelserna. Målen reviderades 1998 i en process tillsammans med i huvudsak skogsnäringen och Naturvårdsverket. Målen avsågs gälla i fem år, till och med 2003.

2005 beslutade Skogsstyrelsen om de skogligen sektorsmål som arbetats fram sedan slutet av 2002. Sektorsmålen utgör en uttolkning av den statliga skogs- och miljöpolitiken. Målen är hierarkiskt strukturerade i tre nivåer. På den översta nivån finns de övergripande målen som fastställts av riksdag och regering; 1993 års skogspolitiska beslut om jämställda

produktions- och miljömål samt 2001 års miljöpolitiska beslut om bl.a. *Levande skogar*. På nästa nivå finns en långsiktig målbild som innehåller förtydliganden och tolkningar av de övergripande målen. Tidshorisonten varierar mellan några decennier och sekel. På den tredje och lägsta nivån finns de kortsiktiga målen som i regel är kvantifierade.

4.6 Gällande lagstiftning

Bestämmelser om skötsel av skog finns i skogsvårdslagen (1979:429). I nu relevanta avseenden säger bestämmelserna följande.

Skogen ska nyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en god avkastning. De jämställda produktions- och miljömålen innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras så att den ger en god avkastning, samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. Detta framgår av skogsvårdslagens portalparagraf (1 §). Vad de båda målen innebär mer konkret framgår av redogörelsen i avsnitt 4.3.

Med skogsmark avses enligt 2 § första stycket mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål, samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned. Lagen hindrar dock enligt 3 § inte att skogsmark tas i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion. Skogliga impediment utgörs enligt definitionen i 2 § fjärde stycket av mark som inte är lämplig för virkesproduktion utan att man vidtar produktionshöjande åtgärder, men som likväl bär skog eller har förutsättningar att bära skog.

Enligt 5 § ska återplantering av skog ske om markens virkesproducerande förmåga efter avverkning eller på grund av skada på skogen inte tas tillvara på ett godtagbart sätt, om marken ligger outnyttjad eller om skogens tillstånd är uppenbart otillfredsstillande. Skogsmarkens ägare är ansvarig för återplantering och vård av ny skog. I 6 § finns bestämmelser om förnyrningsåtgärder.

I 10 § föreskrivs att avverkning av skog ska vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Bestämmelsen innehåller vidare, liksom 11 §, bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avverkning.

Ägaren är enligt 14 a § skyldig att upprätta en skogs- och miljöredovisning (SMÖR) som anger hur skogen ser ut och vilka natur- och kulturmiljövården som har registrerats för brukningsenheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har enligt 30 § rätt att meddela föreskrifter om den hänsyn som ska tas till natur- och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog.

4.7 Internationella överenskommelser, m.m.

Sverige har ingått ett flertal internationella överenskommelser som berör den nationella skogspolitiken. Dessutom finns regelverk inom EU som har eller kommer att ha påverkan på svensk skogspolitik. Några exempel redovisas här nedan.

Konventionen om biologisk mångfald (CBD)

Konventionen om biologisk mångfald (Convention on Biological Diversity – CBD) är ett resultat från FN-toppmötet om miljö och hållbar utveckling (UNCED) i Rio de Janeiro 1992. Konventionen antogs 1992 och ratificerades av Sverige 1993. Konventionens mål är att länder ska samarbeta för att säkra variationsrikedomen hos livet på jorden. Detta ska ske genom att bevara biologisk mångfald och ta tillvara och utveckla metoder för att nyttja de biologiska naturresurserna på ett hållbart sätt, samtidigt som nyttan fördelas rättvist. Inom ramen för CBD har särskilda tematiska arbetsprogram utarbetats, bl.a. ett för skogen. Konventionen har utvecklat ekosystemansatsen som är en arbetsmetod för bevarande och hållbart nyttjande av land, vatten och levande varelser, vilket strävar efter en balans mellan bevarande och nyttjande av biologisk mångfald. Ekosystemansatsen förutsätter en adaptiv (anpassad) förvaltning av naturresurserna för att ta hänsyn till komplexiteten och dynamiken i ekosystemen.

En för EU utvecklad målsättning att till år 2010 stoppa förlusten av biologisk mångfald slogs fast i det sjätte miljöhandlingsprogrammet genom beslut av Europeiska rådet i Göteborg 2001. Vid FN:s världskonferens i Johannesburg antog världssamfundet målet att väsentligt minska förlusten av biologisk mångfald.

Klimatkonventionen (UNFCCC)

Klimatkonventionen, som antogs 1992 och ratificerades av Sverige 1993, utgör basen för det internationella samarbetet inom klimatområdet. Enligt konventionen ska parterna i sin markanvändning ta hänsyn till effekter på det globala klimatet. Till klimatkonventionen är knutet Kyotoprotokollet som undertecknades av Sverige 1997 och trädde i kraft 2005. Konkreta och bindande åtaganden om utsläppsbegränsningar för vissa av konventionens parter återges i Kyotoprotokollets bilaga B. EU:s åtagande har i särskild ordning fördelats på medlemsstaterna (EU 15), däribland Sverige. Upptag och utsläpp från skog och skogsmark är inkluderade i det svenska åtagandet men behandlas delvis annorlunda än andra sektorer utsläpp och upptag. Till exempel jämförs inte upptag och utsläpp från pågående skogsbruk under perioden 2008–2012 med ett specifikt basår. Det finns också angivet en maximal nivå för varje land hur mycket man får räkna in av ett nettoupptag, respektive belastas av ett nettoutsläpp, av växthusgaser från pågående skogsbruk vid ett givet år. Förhandlingar kring en överenskommelse som ska ersätta Kyoto-protokollet 2013 har nyligen inletts. Det är sannolikt att regelverket för skog och skogsmark i en sådan framtida överenskommelse kommer att ha utökad geografisk omfattning och ytterligare påverkan på svenskt skogsbruk.

FN:s skogsprinciper och FN:s skogsforum

De så kallade skogsprinciperna antogs av FN:s konferens om miljö och utveckling (UNCED) 1992. I skogsprinciperna fastslås att alla typer av

skog utgör basen för nuvarande och potentiella möjligheter att skapa resurser som kan tillgodose mänskliga behov och tillhandahålla miljövärden. I förberedelsearbetet diskuterades om möjligheterna att börja förhandla om en skogskonvention, men någon enighet kunde inte nås om detta. Efter flera års förhandlingar etablerades år 2000 ett internationellt arrangemang för skog som består av FN:s skogsforum samt en samarbetsgrupp för FN-organisationer. Vid det sjunde mötet inom FN:s skogsforum 2007 kunde man komma överens om ett ickebindande avtal som syftar till att skydda skog och stärka ett hållbart skogsbruk på global nivå. Avtalet innehåller fyra grundläggande mål som ska nås till 2015: minska avskogningen, stärka skogens olika nyttor och dess bidrag till de globala utvecklingsmålen, öka arealen uthålligt brukad och skyddad skog samt stoppa minskningen av bistånd till uthålligt skogsbruk.

FAO:s definitioner

FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) utarbetar speciella ägoslagsdefinitioner i samband med sina återkommande inventeringar och sammanställningar av den globala skogssituationen. Senast en sådan sammanställning gjordes var 2005, men definitionerna har varit stabila under en längre tid och används såväl inom EU som i övriga internationella sammanhang.

Med skogsmark avses enligt FAO:s definition områden större än 0,5 hektar med träd som är högre än 5 meter och har en kronslutenhet om mer än 10 procent, eller träd som har naturliga förutsättningar att nå dessa egenskaper, samtidigt som marken i huvudsak inte används för jordbruk, bebyggelse eller liknande.

Träd- och buskmark definieras av FAO som sådana områden större än 0,5 hektar som har förutsättningar att bära träd och buskar med en sammanlagd täckningsgrad av minst 10 procent eller träd som naturligt kan uppnå minst 5 meters höjd och en kronslutenhet om minst 5 procent, samtidigt som marken inte kan klassas som skogsmark. Inte heller här får marken användas för jordbruk, bebyggelse eller liknande.

Ministerial Conference for the Protection of Forests in Europe (MCPFE)

Ministerkonferensen är ett politiskt initiativ för europeiskt samarbete om skogsfrågor. Det hanterar gemensamma möjligheter och hot med bäring på skog och skogsbruk och arbetar för ett hållbart brukande av skogarna. Sedan 1990 har fem ministerkonferenser anordnats. Totalt deltar 46 europeiska länder i arbetet.

EU:s habitatdirektiv och fågeldirektiv

Medlemsländerna inom EU ska enligt två EU-direktiv utse områden som syftar till att värna arter och livsmiljöer som är av gemensamt intresse för EU-länderna. Dessa områden bildar ett ekologiskt nätverk – Natura 2000.

Det direktiv som reglerar arbetet med Natura 2000 är fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar)⁵ och habitatdirektivet (rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter)⁶. Dessa två direktiv är också grunden för EU:s naturvårdspolitik vilken i sin tur har rötter i internationella överenskommelser. Direktiven har genomförts i svensk lagstiftning genom bestämmelser i miljöbalken.

Varje land ska välja ut områden med utgångspunkt från de listor över livsmiljöer och arter som finns i habitat- och fågeldirektiven. Varje medlemsland ska bidra med områden i proportion till hur stor andel landet har av livsmiljön eller arten, samt med så mycket som behövs för att bevara den långsiktigt. Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att uppnå och bevara gynnsam bevarandestatus för de arter och naturtyper som omfattas av direktiven.

EU:s ramdirektiv för vatten

Genom ramdirektivet för vatten (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område)⁷ organiseras EU-ländernas vattenförvaltning. Syftet är att hindra och minska föroreningar, främja hållbar användning, skydda miljön samt förbättra tillståndet för akvatiska ekosystem så att de når en god vattenstatus. Direktivet innehåller bl.a. krav på karaktärisering, övervakning, hantering av punktkällor respektive diffusa källor, åtgärdsprogram och förvaltningsplaner. Direktivet är genomfört i Sverige bl.a. genom förordningen (2004:660) om kvaliteten på vattenmiljön. Särskilda vattenmyndigheter vid fem länsstyrelser finns utsedda med huvudansvar för det nationella genomförandet.

EU:s mål om energi till 2020

Europeiska rådet enades i mars 2007 om bindande mål på energiområdet, vilka innebär att:

- 20 procent av EU:s energikonsumtion ska komma från förnybara källor år 2020.
- andelen biodrivmedel samma år ska vara 10 procent av all konsumtion av bensin och diesel för transporter i EU senast 2020. Målet ska införas på ett kostnadseffektivt sätt. Målets bindande karaktär förutsätter bl.a. en hållbar produktion.
- en minskning på minst 20 procent av utsläpp av växthusgaser fram till år 2020, jämfört med 1990, ska uppnås.

EU:s mål för förnybar energi och biodrivmedel kan komma att ytterligare öka efterfrågan på biomassa från den svenska skogen.

⁵ EGT L 103, 25.4.1979, s.1, Celex 31979L0409.

⁶ EGT L 206, 22.7.1992, s. 1, Celex 31992L0043.

⁷ EGT L 327, 22.12.2000, s. 1, Celex 32000L0060.

Rådet har enats om ytterligare ett mål, om växthusgaser:

4.8 Bakgrunden till betänkandet Mervärdesskog

I regeringens skrivelse *Uppföljning av skogspolitiken* (Skr 2003/04:39) betonades att grunderna för skogspolitiken låg fast. Samtidigt konstaterade den dåvarande regeringen att det först nu är möjligt att utvärdera effekterna av 1993 års skogspolitik på ett mer genomgripande sätt.

Därför initierades en fördjupad, oberoende utvärdering och översyn av skogspolitiken. Detta uttalande utgjorde grunden för Skogsutredningen 2004. Utgångspunkten för utredningens arbete var att grunderna för den gällande skogspolitiken ska ligga fast. Med detta avses bl.a. att skogen och skogsnäringen ska vara ekonomiskt, socialt, kulturellt och ekologiskt hållbar. Vidare underströks att skogsbruket är en självbärande näring och att ekonomiska bidrag därför inte bör lämnas till normala åtgärder i ett hållbart skogsbruk. Utredningen hade att bedöma hur väl skogspolitikens två jämställda mål har uppfyllts och beskriva behovet av vidareutveckling av mätinstrument för målen. Vidare skulle målkonflikter inom skogspolitiken och mellan skogspolitiken och andra politikområden belysas. Statens, respektive skogsnäringens, ansvar för genomförande av skogspolitiken skulle förtydligas av utredaren. Utgångspunkten för detta förtydligande var i första hand att det statliga åtagandet inte ska öka i omfattning. Enligt direktiven skulle utvärderingen inte begränsas till de faktorer som direkt påverkar skogen och skogsbruket, utan omfatta ett vidare samhällsperspektiv inklusive regional utvecklingspolitik och Sveriges politik för global utveckling.

4.9 Utredningens slutsatser och förslag

Utredningens slutbetänkande Mervärdesskog (SOU 2006:81)

Utredningens övergripande bedömning var att den nya skogspolitiken från 1993 överlag fungerar bra. Utredningen fann det dock angeläget att föreslå vissa justeringar av rådande politik.

Skogspolitikens mål

Utredningen föreslog tillägg till skogsvårdslagens portalparagraf, dels för att förtydliga skogsresursens förnybarhet och därigenom även produktionsmålets miljödimension, inte minst i klimatperspektiv, dels för att ge hållbarhetskonceptets sociala dimension en större vikt inom ramen för skogspolitikens miljömål.

Ägoslagsindelning och skoglig planering

Utredningen föreslog ett nytt system för indelning av de skogsmarksrelaterade ägoslagen. Syftet med förslaget var bl.a. att nå en bättre jämförbarhet med internationella indelningar. Utredningen menade också att krav på skogsbruksplan skulle ersätta dagens krav på skogs- och

miljöredovisning, för att på så sätt stärka möjligheten att göra lämpliga avvägningar mellan skogspolitikens miljö- och produktionsmål.

Skogens roll för klimatet och en ökad produktion

Utredningen bedömde att det finns ett stort utrymme för en ökad virkesproduktion inom ramarna för dagens lagstiftning och politiska inriktning. Utredningen innehåller också flera förslag till direkta åtgärder och uppdrag för att gagna en ökad produktion. Bland annat föreslogs konkretisering av produktionsmål, eventuell framtida röjningsplikt och att Skogsstyrelsen skulle ges i uppdrag att ta fram ett underlag om skogs-skötsel som gagnar skogens olika roller för att minska klimatförändringarna, inklusive ökad bioenergiproduktion.

Miljöhänsyn och skogens sociala värden

Utredningen föreslog att Miljömålsrådets nästa fördjupade utvärdering skulle inväntas innan nya åtgärder för att hejda utarmningen av biologisk mångfald föreslås. Utredningen föreslog dock flera åtgärder för att utveckla miljöhänsynen, dels den generella hänsynen, dels vad gäller de frivilliga avsättningarnas naturvärden. Utredningen menade också att vattenfrågorna förtjänar större uppmärksamhet inom ramen för skogspolitiken och föreslog att skogsvårdslagens hänsynsparagraf och dess föreskrifter revideras så att även vatten- och markvårdens intressen beaktas.

Förslag om sanktionsavgift

Utredningen pekade på att ett fåtal brott mot skogsvårdslagen leder till åtal och dom. För att effektivisera tillsynen föreslog utredningen att möjligheterna för Skogsstyrelsen att ta ut en sanktionsavgift skulle analyseras. Utredningen ansåg att en sanktionsavgift exempelvis bör kunna användas när avverkning görs utan föregående anmälan eller utan tillstånd. Vidare ansåg man att det vore värdefullt om detta tillsynsinstrument skulle kunna användas i anslutning till skogsvårdslagens hänsynsbestämmelser.

EU och skogspolitiken samt annat internationellt arbete

Utredningen ansåg att den svenska skogspolitikens grundläggande förtjänster som exempelvis avreglering och generell hänsyn till natur- och kulturmiljövärden i skogsbruket borde förmedlas på ett tydligare sätt inom EU och i andra internationella sammanhang. Därför föreslog utredningen dels att det bör utarbetas en strategisk handlingsplan för det internationella arbetet, dels att det inrättas ett forum för förankring av det internationella arbetet vid regeringskansliet.

Utredningens delbetänkande; skogsvårdsorganisationens organisation

I utredningens delbetänkande *Skog till nytta för alla?* (SOU 2005:39) som presenterades i maj 2005 föreslogs en sammanslagning av den centrala skogliga myndigheten Skogsstyrelsen och de tio regionala skogsvårdsstyrelserna till en samlad skoglig myndighet. Denna förändring trädde i kraft den 1 januari 2006. Den nya myndigheten fick namnet Skogsstyrelsen. Delbetänkandet innehöll även förslag på åtgärder för det nationella landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2007–2013, vilka till del har beaktats.

Den nya myndigheten skulle, enligt utredningens förslag, få en styrelse med fullt ansvar. Vidare fanns förslag om vissa begränsningar och tydligare styrning och redovisning av myndighetens uppdragsverksamhet.

4.10 En skogspolitik i takt med tiden

Regeringens bedömning: Grunderna i gällande skogspolitik bör ligga fast men i högre grad beakta framtida klimatförändringar.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna delar utredningens bedömning att skogen har en viktig roll i klimatarbetet och att klimatförändringarna samtidigt ställer krav på anpassning. Flera remissinstanser poängterar också vikten av att skogspolitikens två jämställda mål ligger fast och att insatser för bevarande av den biologiska mångfalden inte får minskad betydelse.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen anser att gällande skogspolitik fungerar väl och i huvudsak bör ligga fast. De båda jämställda skogspolitiska målen är en robust modell som på ett lättförståeligt sätt speglar den avvägning som ständigt måste ske för att så bra som möjligt tillvarata skogens många värden. Regeringen delar dock skogsutredningens bedömning att skogspolitikens i högre grad bör beakta framtida klimatförändringar. Ett förändrat klimat kommer att påverka såväl skogens ekosystem som många omvärldsfaktorer med inverkan på skogsbrukets ekonomiska förutsättningar. Sedan utredningens direktiv beslutades har också klimatförändringarnas övergripande effekter uppmärksammats i betydligt högre grad.

Framtida anpassningsbehov av skogsbruket på grund av ett förändrat klimat

Stora temperaturökningar och nya nederbördsmonster kan komma att leda till en betydande förändring av de naturliga förutsättningarna för skogsekosystemet och skogsbruket. Klimat- och sårbarhetsutredningen (SOU 2007:60) beskriver i sitt betänkande hur ett förändrat klimat kan påverka skogsbruket och skogens biologiska mångfald. Utredningen föreslår bl.a. en lagändring för ökat samråd mellan skogsbruket och rennäringen, förstärkt forskning om hur de skogliga ekosystemen påverkas av ett förändrat klimat samt en översyn av skogsvårdslagen och

tillhörande föreskrifter. Utredningens förslag bereds för tillfället. Utredningen menar att det allmänt varmare klimatet, en längre vegetationssäsong och ökad koldioxidhalt i atmosfären ger en ökad tillväxt i skogen, och nya träslag och andra provenienser (ursprung) kan ge ännu högre produktion. Beräkningar visar att tillväxten av tall, gran och björk successivt kommer att öka så att den i slutet av seklet är 20–40 procent högre än idag. I söder innebär torrare somrar att granen växer sämre mot slutet av seklet. Ädla lövträd skulle kunna öka i skogsbruket, men betande vilt kan där komma att utgöra ett hinder. Modellresultat visar att ökad skogstillväxt och högre träd leder till ökad risk för vindfällning, även om inte stormfrekvensen ökar. Minskad tjäle i marken och blötare förhållanden vintertid bidrar också till ökad risk för stormfällning och gör det svårare att avverka, ta sig fram på skogsbilvägar och få ut virket. Det varmare klimatet gör enligt utredningen skogen mer utsatt för brand och svamp- och insektsangrepp, t.ex. från granbarkborre.

Landekosystemen i Sverige står inför stora omvälvningar och utredningen bedömer att förlusten av biologisk mångfald kommer att öka på grund av klimatförändringarna. De långa omloppstiderna i skogsbruket kan göra det än viktigare att i ett tidigt skede planera för de kommande klimatförändringarna. Anpassningsåtgärderna i skogsbruket kan också leda till negativ påverkan på biologisk mångfald. De negativa effekterna bör dock kunna begränsas genom insatser i skogsbruket men även inom andra samhällssektorer.

Skogens roll för klimatet

Samtidigt som skogen påverkas av ett förändrat klimat, har skogsbruket en viktig roll för att begränsa klimatförändringarna. Regeringen anser att en hög och stabil tillväxt är en grundläggande utgångspunkt för att tillvarata skogens roll i klimatarbetet. En hög tillväxt motverkar klimatförändringarna genom ökad upplagring av kol i växande skog och mark och i olika skogsprodukter, samt genom ökad biobränsleproduktion. Även skogsmarken påverkar klimatet genom upptag och utsläpp av växthusgaser, vilket måste beaktas när man bedömer skogsbruksåtgärder för ökad tillväxt. Hur skogsråvaran används efter avverkning påverkar betydelsen av skogens roll för klimatet. Träprodukter som används i konstruktioner binder kol under mycket lång tid, medan t.ex. avverkningsrester och andra restprodukter kan utnyttjas som bioenergi för att ersätta fossila bränslen.

Samhällets ökade kunskap om klimatförändringarna har lett till ekonomiska styrmedel för att minska användningen av fossila bränslen, vilket har resulterat i en kraftfull expansion av bioenergisektorn. En stor del av den skogliga produktionen kan därför förväntas användas som bioenergi, en del snabbt, t.ex. avverkningsrester och annat efter att ha först utnyttjats i pappers- eller träprodukter. Regeringen anser att en långsiktig hållbar ökning av uttaget av skogsråvara ur skogen krävs för att möta den ökade efterfrågan på skogsråvara, för att på så sätt undvika negativa konsekvenser på skogsindustrins internationella konkurrenskraft. För att göra detta möjligt krävs att skogsbruket ökar sina investeringar. Detta kan leda till fler målkonflikter och det är viktigt att

myndigheter och skogsbruket tillsammans med andra intressen gemensamt verkar för att de båda skogspolitiska målen nås.

4.11 En fortsatt stark äganderätt

Regeringens bedömning: Skogspolitikens två jämställda mål och det delade ansvaret mellan samhället och skogsägarna förutsätter en tydligt definierad och långsiktig äganderätt.

Skälen för regeringens bedömning: *Frihet under ansvar* innebär att den enskildes äganderätt till sin skog ska värnas samtidigt som skogsägaren har en betydelsefull del i det gemensamma ansvaret att förvalta skogsresursens alla nyttigheter på ett långsiktigt hållbart sätt i enlighet med ekosystemansatsen. Avregleringen i samband med den nya skogspolitikens genomförande 1993 gav en ökad frihet och ett ökat ansvar till skogsbruket vilken visat sig fungera väl. Som en följd av avregleringen betonades Skogsstyrelsens rådgivningsroll betydligt mer än tidigare. Skogsägarnas nivå av ansvar och frihet är inte heller absolut utan begränsas enligt de regelverk som återfinns i skogsvårdslagen och i annan lagstiftning.

Regeringen anser dock i likhet med gällande skogspolitik att skogsägarna bör ges ett stort mått av frihet i valet av brukningsmetoder eftersom det bidrar till en variation i skogsbruket. De långa tidsperspektiven och den osäkerhet som finns för vad som kommer att efterfrågas i framtiden innebär att det är svårt att i dag avgöra vilken produktion som är mest lämplig. Genom ett avreglerat skogsbruk ges därmed marknadskrafterna möjlighet att effektivt styra vad som produceras och hur den skogliga produktionen sker.

Skogspolitikens två jämställda mål, och det delade ansvaret mellan samhället och skogsägarna, kräver en tydlighet och långsiktighet beträffande äganderätten. Förändringar av styrmedel som påverkar äganderätten och som införs på kort tid reducerar skogsägarnas incitament till långsiktigt hållbart brukande av skogen och skogsmarken. Åtgärder som påverkar fördelningen av ansvar mellan samhälle och skogsägare ska alltid ske först efter en noggrann konsekvensanalys. I många fall finns även behov av breda samråd inför sådana åtgärder.

5 En utvecklad portalparagraf

Regeringens förslag: Skogsvårdslagens portalparagraf ändras så att det betonas att skogen är en förnybar resurs.

Regeringens bedömning: Det bör inte i portalparagrafen uttryckligen föreskrivas att skogen ska bidra till medborgarnas välfärd.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer med regeringens, men utredningen föreslår dessutom att det i paragrafen ska föreskrivas att skogen ska bidra till medborgarnas välfärd.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna är positiva till att lägga till begreppet ”förnybar resurs” i skogsvårdslagens portalparagraf. De främsta argumenten är att det är viktigt att betona skogens förnybarhet, vilket ger kopplingar mellan miljö, produktion och klimat. Flera instanser anser dock att även om träden i skogen är förnybara gäller inte detsamma för de kulturella och biologiska värdena. Flera instanser är även positiva till att dessutom lägga till begreppet ”medborgarnas välfärd” för att betona och lyfta fram skogens kulturella och sociala värde. Begreppet ”välfärd” anses dock av många remissinstanser vara ett tydligt begrepp som kan ge utrymme för många olika tolkningar.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Skogsvårdslagens portalparagraf speglar de två jämställda skogspolitiska målen, ett produktionsmål och ett miljömål. Produktionsmålet innebär att skogsmarken ska nyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den uthålligt ger god avkastning. Miljömålet för skogsbruket innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga skall bevaras. Biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas. Sedan den nuvarande lydelsen av portalparagrafen infördes 1994 har synen på skogens roll, som ett verktyg i arbetet mot klimatförändringar, förändrats. Klimatfrågan och dess effekter på ekosystem och samhället i övrigt kommer sannolikt att vara en stor, global miljöfråga under överskådlig tid. Det är därför rimligt att utgå från att skogens roll i sammanhanget kommer att vara fortsatt viktig i framtiden. Regeringen anser att det är av vikt att betona skogens värde i ett hållbarhetsperspektiv. Genom att lyfta fram skogsresursens förnybarhet poängteras skogens möjligheter att bidra till en hållbar utveckling. Vi anser mot denna bakgrund att bestämmelsen i 1 § skogsvårdslagen bör ändras så att det uttryckligen sägs att skogen är en förnybar resurs.

Den föreslagna utvecklingen av portalparagrafen innebär inte att grunderna för skogspolitiken med två jämställda mål rubbas. Det blir tydligare att skogen genom sin förnybarhet är en resurs som, om den nyttjas långsiktigt hållbart, kan kombinera produktions- och miljömål och på ett tydligt sätt kan bidra till en hållbar utveckling av samhället.

Till skillnad från utredningen anser regeringen att det i portalparagrafen inte bör föreskrivas att skogen ”ska bidra till medborgarnas välfärd”. Som flera remissinstanser framhållit är begreppet välfärd alltför oprecist, och det kan därför ges många olika tolkningar. Enligt vår bedömning har skogens viktiga sociala och kulturella värde beaktats inom ramen för den formulering som i dag finns i paragrafens sista mening, dvs. att det vid skötseln av skog ska tas hänsyn till andra allmänna intressen.

6 Definition av skogsmark, m.m.

<p>Regeringens förslag: Definitionen av begreppet skogsmark ändras så att den i huvudsak överensstämmer med FAO:s definition. Vidare införs i lagen en definition av begreppet produktiv skogsmark.</p>
--

Begreppet skogliga impediment förtydligas så att det framgår att detta begrepp omfattar improduktiv skogsmark och träd- och buskmark.

En ny bestämmelse införs som tydliggör att mark som uppfyller kriterierna för skogsmark eller träd- och buskmark, men som i väsentlig utsträckning används för andra ändamål än intressen knutna till träden och vegetationen, inte ska anses som sådan mark.

Som en konsekvens av det nya skogsmarksbegreppet införs en ny bestämmelse som föreskriver att lagens bestämmelser om återväxt och föryngring inte ska tillämpas på produktiv skogsmark som i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion. Det tydliggörs också att skyldigheten att anlägga skog på outnyttjad mark inte avser sådan mark som på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.

Slutligen ändras bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om högsta tillåtna föryngringsareal så att det framgår att beräkningen av denna areal ska grundas enbart på sådan skogsmark som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion.

Regeringens bedömning: Det är inte nödvändigt att införa någon definition av begreppet skog. Det är inte heller nödvändigt att göra någon uppdelning mellan skyddad och oskyddad produktiv skogsmark.

Utredningens förslag: Förslaget innebär att begreppen skog, skogsmark, produktiv skogsmark och lågproduktiv skogsmark definieras i skogsvårdslagen. Övriga föreslagna begrepp definieras i föreskrifter som Skogsstyrelsen utarbetar med detta förslag till indelning som grund. Skogsutredningen föreslår vidare att begreppet impediment tas bort och ersätts med "lågproduktiv mark". Utredaren anser att impedimentsbegreppet är otydligt definierat och omfattar många olika naturtyper. Vidare menar utredaren att indelningen av impediment ofta innebär gränsdragningsbedömningar som medför att impedimentsgränserna dras på olika sätt i olika delar av landet.

Remissinstanserna: Många remissinstanser betonar nyttan av att internationella jämförelser skulle underlättas. Invändningar mot förslaget handlar bl.a. om bristande underlag och konsekvensbedömningar samt en oro för att impediment på sikt ska omföras till produktiv skogsmark och därmed mista sitt skydd mot skogsbruksåtgärder, vilket också skulle kunna påverka uppföljningen av miljömålet *Levande skogar*. Flera instanser pekar på att följderna för fastighetstaxeringen inte har utretts. Några instanser uttrycker en oro för att systemet blir komplicerat och att begrepp som används är för fackmannamässiga. Dessutom pekar bl.a. *Skatteverket* på att det faktum att vissa av begreppen definieras i lag och andra i föreskrifter leder till konstitutionella problem. Behovet av att "skyddad" respektive "oskyddad" mark formellt ska vara olika ägoslag ifrågasätts. *Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU*, upplever att det är fel att sätta likhetstecken mellan det som i dag kallas impediment och det som enligt förslaget kallas lågproduktiv skog. Man menar att i dagens impediment omfattar även det som enligt förslaget kallas övriga skogsrelaterade ägoslag. *Skogsstyrelsen* avvisar tankar på att luckra upp

impedimentsbegreppet och är av uppfattningen att det generella skyddet bör kvarstå. Man menar att det finns starka miljöskäl för detta även om bidraget till bevarande av biologisk mångfald är måttligt.

SLU:s förslag: Överensstämmer i sak i princip med regeringens förslag. Den lagtekniska lösningen skiljer sig dock från regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser anser att nuvarande skogsmarksdefinition bör behållas. Bland de myndigheter som främst berörs av förslaget är *Skatteverket* positivt inställda. *Skogsstyrelsen* ser flera fördelar med SLU:s förslag även om man är kritisk till att definiera begrepp som sedan inte utnyttjas i direkt form i följande lagtext. Man anser också att indelningen av de skogsrelaterade ägoslagen bör skilja mellan mark som genom myndighetsbeslut i huvudsak används för att tillgodose allmänna intressen och mark som i huvudsak används för att tillgodose enskilda intressen, eftersom viss mark av det förstnämnda slaget inte är undantagen från lagens skötselåtgärder. *Skogsstyrelsen* förespråkar därför en uppdelning i skyddade respektive oskyddade områden. De flesta övriga remissinstanser, däribland *Naturvårdsverket*, är dock kritiska till en sådan uppdelning. Skälet som de remissinstanser som är negativa till förslaget anger är främst att detta på sikt skulle kunna öppna för virkesproduktion på nuvarande impediment, samt att incitamenten för skogliga naturvårdsinsatser skulle kunna minska om de skogsmarksarealer som är undantagna från virkesproduktionsinriktat skogsbruk ökar till följd av en definitionsförändring.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Begreppet *skogsmark* definieras i 2 § skogsvårdslagen. Med skogsmark avses mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål, samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned. Från begreppet undantas mark som ligger helt eller delvis outnyttjad, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Med skogliga impediment avses mark som inte är lämplig för virkesproduktion utan produktionshöjande åtgärder, men likväl bär skog eller har förutsättningar att bära skog. Begreppen är oförändrade sedan 1979 respektive 1993.

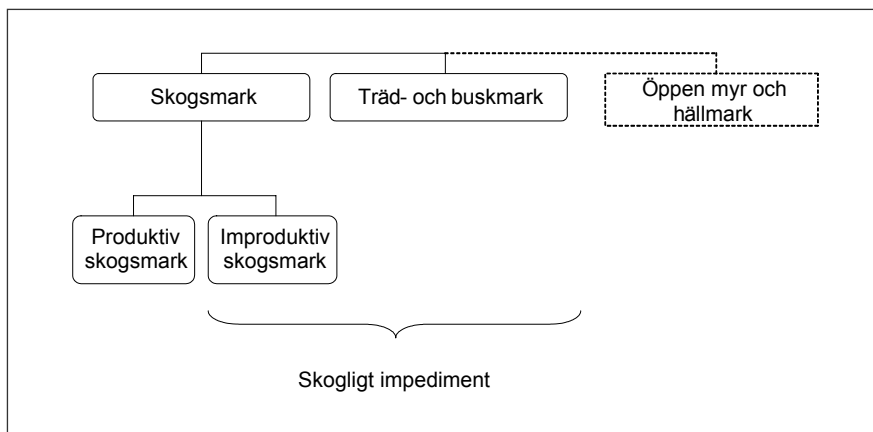
Under de senaste 10–15 åren har det skett en stark förändring av synen på skogsresurserna och deras användning. Förändringen kommer till uttryck i såväl skogs- som miljöpolitiken samt i marknadsstyrda processer som t.ex. certifieringen. Detta har fått till följd att befintliga begrepp och definitioner för vissa ägoslag inte längre är ändamålsenliga. Därtill kommer att de internationella definitionerna har förändrats och utvecklats. Det finns därför ett stort behov av en ny indelning av skogsrelaterade ägoslag samt av att klargöra begrepp och definitioner i lagen.

De brister som är förknippade med de nuvarande definitionerna kan sammanfattas i följande punkter.

- Begreppet *skogsmark* har ibland olika innebörd i skogsvårdslagen å ena sidan och i skogsinventering (främst riksskogstaxeringen), skogsbruksplanläggning, fastighetstaxeringen och certifieringen å den andra. En liknande problematik finns med begreppet *skogliga impediment*.

- Begreppet *skog* används på flera ställen i skogsvårdslagen utan att det finns någon definition. Detta har betydelse framför allt för bestämmelser som gäller *skogliga impediment* eftersom definitionen innehåller begreppet *skog*. Avsaknaden av en definition för *skog* medför att de *skogliga impedimenten* saknar en tydlig avgränsning mot öppen mark, alltså var gränsen mot mindre produktiva impediment går och därmed var t.ex. bestämmelserna i 30 § skogsvårdslagen upphör att gälla.
- Det ökade internationella samarbetet gör det angeläget att få en långtgående anpassning till internationellt accepterade begrepp och definitioner. Härigenom underlättas kommunikation, information, uppföljning, utvärdering, planering samt forsknings- och utvecklingsarbete.

Med utgångspunkt från skogsutredningen och SLU:s förslag samt remissinstansernas synpunkter, anser regeringen att följande indelning av skogsrelaterade ägoslag bör göras.

Figur 1. Regeringens förslag till indelning av skogsrelaterade ägoslag.

Förslaget innebär i huvudsak följande.

Regeringen föreslår att ett nytt skogsmarksbegrepp som i stort sett överensstämmer med FAO:s definition, vilken nämnts i avsnitt 4.7, införs i skogsvårdslagen. Begreppet inkluderar även mark som tillfälligt inte är trädbevuxen, t.ex. på grund av avverkning inom ramen för skogsvårdsåtgärder eller som en följd av naturkatastrofer, men som kan förväntas vara återbeskogad inom kort. Skogsmarken delas upp i två kategorier för att möjliggöra en smidig övergång från dagens skogsmarksbegrepp till det nya. Denna förändring leder till att ett flertal oklarheter med den nuvarande definitionen av skogsmark som beskrivits ovan försvinner, samtidigt som internationella jämförelser och internationellt skogligt samarbete underlättas genom anpassningen till internationellt vedertagna definitioner. Regeringen anser dock till skillnad från utredningen att någon definition av begreppet *skog* inte bör föras in i lagen. Ett sådant begrepp skulle kunna medföra en viss begrepps-förvirring då de närstående termerna *skog* och *skogsmark* ges olika

innebörd. Vidare används begreppet *skog* på delvis olika sätt i olika lagar.

FAO:s definition innehåller även en avgränsning gentemot mark som huvudsakligen används för jordbruksändamål eller är belägen inom tätbebyggda områden. Regeringen anser mot den bakgrunden att det av utredningen föreslagna markanvändningskriteriet, dvs. att ändamålet med skogsmarken ska vara att tillgodose intressen knutna till träden och vegetationen, bör användas för att klargöra avgränsningen mot annan mark. En bestämmelse om detta bör därför föras in i lagen.

Regeringen föreslår vidare att begreppet *produktiv skogsmark* införs i lagen. Det innefattar skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år och som i enlighet med vad som sägs ovan inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än att tillgodose till träden och vegetationen knutna intressen. Härigenom inkluderas all produktiv mark inom skyddade områden.

Vidare föreslår vi att begreppet *improduktiv skogsmark* införs som benämning på sådan mark som inte är produktiv skogsmark. Skälen till detta är dels den bristande nomenklaturmässiga logiken i utredningens förslag där *lågproduktiv* skogsmark införs som en egen kategori och begreppet skogliga impediment tas bort fast dessa båda begrepp inte fullt ut svarar mot varandra. Skogliga impediment kan även omfatta andra naturtyper än skogsmark, vilka vi återkommer till nedan. Vi föreslår i stället att begreppet skogliga impediment bibehålls och innefattar bl.a. improduktiv skogsmark. Begreppet improduktiv skogsmark beskriver också enligt vår mening bättre karaktären hos denna typ av skogsmark.

Vi föreslår att begreppet *träd- och buskmark* införs som ett nytt begrepp i lagen. Även detta begrepp överensstämmer med FAO:s definition. Begreppet inkluderar även mark som tillfälligt inte är trädbevuxen, t.ex. som en följd av naturkatastrofer, men som kan förväntas på nytt vara trädbevuxen inom kort.

Vi föreslår således till skillnad från utredningen att begreppet *skogliga impediment* bibehålls som ett samlingsnamn för improduktiv skogsmark samt träd- och buskmark. De viktigaste skälen är, förutom vad som sägs ovan, att detta innebär att fastighetstaxeringen kan fortgå enligt samma principer som tidigare, att impedimentsbegreppet är väl inarbetat i det praktiska skogsbruket och att det rimligen även i fortsättningen kommer att användas i planläggningsssammanhang, samt att ägoslagsindelningen i stort blir mer överskådlig.

Till skillnad från utredningen anser vi att någon formell uppdelning mellan *skyddad* och *oskyddad* skogsmark inte bör göras i lagstiftningen. Enligt vår mening blir indelningen av skogsrelaterade ägoslag utan en sådan uppdelning mera överskådligt och enklare att kombinera med andra klassificeringssystem. Det är vidare enligt vår uppfattning inte självklart hur indelningen mellan skyddad och oskyddad mark ska göras eftersom utvecklingen inom detta område pågår. Vid behov kan skogsmark enkelt särredovisas på olika markanvändningsformer, inklusive olika skyddsformer. En sådan redovisning kan göras utan att begreppen inarbetas i ägoslagsdefinitionerna.

Med skyddad skogsmark avses enligt utredningen mark som enligt myndighetsbeslut i väsentlig utsträckning används för att tillgodose

allmänna intressen. Sådana beslut kan vara grundade på lagstiftning, t.ex. bestämmelserna om områdesskydd i miljöbalken, eller utgöras av avtal mellan myndigheten och enskilda fysiska eller juridiska personer, t.ex. naturvårdsavtal. Skyddad mark faller i normalfallet utanför den nuvarande definitionen av begreppet skogsmark eftersom definitionen uttryckligen undantar mark som används för annat ändamål än virkesproduktion. Med den nya definition som vi nu föreslår kommer dock endast sådan mark som av olika skäl används för att tillgodose andra ändamål än till träden och vegetationen knutna intressen att falla utanför skogsmarksbegreppet. Detta skulle innebära att lagens bestämmelser om t.ex. anläggning och vård av ny skog skulle komma att gälla i fråga om mark som omfattas av naturvårdsavtal. Något sådant har dock inte varit avsikten. För att undvika detta bör 3 § kompletteras med en bestämmelse om att skogsvårslagens bestämmelser om skyldighet att anlägga skog i 5 §, om föryngringsåtgärder i 6 § och om avverkning av skog i 10 § inte ska tillämpas på produktiv skogsmark som i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion.

Enligt den nuvarande regleringen anses vidare mark som ligger helt eller delvis outnyttjad inte som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Den nya definitionen av skogsmark kommer dock att innefatta alla outnyttjade marker, även sådana som på grund av naturvårdsskäl eller av hänsyn till kulturvärden bör hållas öppna. Ägare till sådan mark skulle därmed komma att omfattas av skyldigheten att anlägga skog i 5 § första stycket 2 skogsvårslagen, vilket inte är avsikten. Det bör därför i ett nytt stycke i 5 § klargöras att skyldigheten i bestämmelsen inte gäller outnyttjad mark som på grund av särskilda förhållanden bör undantas från virkesproduktion.

Den föreslagna definitionen av skogsmark innebär vidare att skog som omfattas av naturvårdsavtal till skillnad från i dag skulle komma att räknas som skogsmark vid tillämpningen av bemyndigandet i 11 § att meddela föreskrifter om högsta tillåtna föryngringsareal. Inte heller detta är avsikten. En ändring bör därför göras i 11 § så att det framgår att ransoneringsberäkningar inte ska grundas på skogsmark som används för annat ändamål än virkesproduktion.

Mark som av olika skäl används för andra ändamål än att tillgodose till träden och vegetationen knutna intressen faller däremot som beskrivits i det föregående utanför ägoslagsdefinitionerna. Det kan exempelvis vara fråga om mark som i väsentlig utsträckning används för jordbruksändamål eller hör till byggnader eller anläggningar.

I gällande lagstiftning har skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned räknats som skogsmark även om den maximala produktionen varit mindre än en kubikmeter skog per hektar och år. I vårt förslag kommer dessa områden att lyda under samma regelverk som övrig mark. Den mark som i dag klassas som skyddsskog och har en produktion mindre än en kubikmeter skog per hektar och år kommer i stället att bli klassad som skogligt impediment. Detta förväntas inte innebära någon förändring i det praktiska brukandet av dessa områden, med undantag av att det inte längre blir möjligt att kräva återväxtåtgärder på dessa marker. Denna förändring bedöms dock ha mycket liten betydelse i praktiken.

7 Kravet på skogs- och miljöredovisning avskaffas

Regeringens förslag: Kravet på att varje brukningsenhet ska ha en skogs- och miljöredovisning (SMÖR) avskaffas.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas något obligatoriskt krav på skogsägarna att upprätta skogsbruksplan.

Regeringen avser att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att som ersättning för kravet på en skogs- och miljöredovisning, se till att skogsägarna på något annat sätt får tillgång till information om kända kultur- och miljövärden på den egna fastigheten.

Skogsstyrelsens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som yttrat sig över Skogsstyrelsens förslag är positiva till att minska den administrativa bördan som kravet innebär, givet den begränsade nyttan det visat sig medföra. Flera instanser framhåller att kravet inte har varit, eller kommer att vara, av praktisk betydelse för skogsägarnas kunskaper om den egna fastigheten. Flera remissinstanser framhåller också vikten av att 14 a § och SMÖR inte avskaffas innan en ersättning via Skogsstyrelsens webbapplikation Minskog24 fungerar fullt ut. *Riksantikvarieämbetet* anser att det för skogsägarna även i fortsättningen bör finnas en skyldighet att känna till den information om kulturmiljövärden som myndigheterna erbjuder, oavsett om denna information är knuten till SMÖR eller någon annan typ av underlag. Många remissinstanser framhåller vikten av att personuppgiftslagen (1998:204) och andra bestämmelser beaktas vid utökad informationsspridning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt 14 a § skogsvårdslagen ska det för varje brukningsenhet finnas en redovisning som anger hur skogen ser ut och vilka natur- och kulturmiljövärden som har registrerats för brukningsenheten (SMÖR). Kravet infördes genom en lagändring 1998 som ett led i uppföljningen av 1993 års skogspolitik. Skogsstyrelsen hade då i en utvärdering konstaterat att allt färre skogsägare upprättade skogsbruksplaner och i utvärderingen befarades även en betydande kunskapsbrist hos brukarna om deras skogsfastigheter (prop. 1997/98:158, s. 31f).

Enligt Skogsstyrelsen har tillsynen av regelns efterlevnad haft låg prioritet. Skälet till detta är att nyttan av insatserna anses vara begränsade i förhållande till resursåtgången. Ett annat problem med SMÖR är att uppgifterna inte är digitaliserade och att redovisningen därmed blir ofullständig och inaktuell då t.ex. kunskaper om tidigare okända nyckelbiotoper och kulturminnen tillkommer. Myndigheterna och skogsägarna kan då ha divergerande uppgifter vilket gör att kommunikationen kan försvåras och risken för missförstånd och merarbete ökar. Enligt NUTEK:s beräkningar (Rapport R2006:02) är kravet på att upprätta och uppdatera SMÖR det administrativa krav som kostar skogsbruksföretagen mest pengar. En strikt tillämpning av kravet på att upprätta en skogs- och miljöredovisning medför således en betydande administrativ börda för skogsbrukarna. Regeringen anser mot den beskrivna bak-

grunden att kravet på att upprätta en skogs- och miljöredovisning bör tas bort.

Att kravet tas bort skulle kunna leda till att markägarna får sämre kunskap om sin fastighets produktionsmöjligheter samt natur- och kulturvärden. Regeringen avser därför att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att se till att fastighetsägaren får tillgång till uppgifter om respektive skogsfastighets natur- och kulturvärden via Internet. Uppdraget kan genomföras inom det pågående projektet Minskog24 där Skogsstyrelsen avser att tillhandahålla skoglig basinformation till alla skogsägare. Att i stället för krav på SMÖR ge skogsägarna tillgång till denna information via Internet bedömer vi inte medföra några påtagliga negativa konsekvenser för skogsägarnas kännedom om skogstillståndet på brukningsenheten. Skogsstyrelsen ska aktivt sprida information till skogsägarna om deras ansvar att känna till fastighetens natur- och kulturvärden samt om deras förbättrade tillgång till informationen. För att kännedom om Minskog24 ska nå ut till alla skogsägare bör Skogsstyrelsen sprida information via tidningen Skogs-eko, Internet och annan ordinarie informationsverksamhet. Även när kravet på SMÖR försvinner har skogsägaren ansvar för att känna till de värdefulla natur- och kulturmiljöerna på den egna fastigheten.

Information som är av betydelse för skogsägare och andra intressenter, inklusive information om natur- och kulturvärden, finns i dag i ett antal olika register hos Skogsstyrelsen, länsstyrelserna med flera myndigheter.

Regeringen anser också att skogsägaren själv har både ansvar och ekonomiska incitament att upprätta och uppdatera information om sin egen fastighets produktions- och avverkningspotential, t.ex. genom skogsbruksplanläggning. En skogsbruksplan är ett enkelt verktyg för att ha kontroll över och möjlighet att bedriva ett effektivt och långsiktigt hållbart skogsbruk som gynnar såväl den enskilde markägaren som samhället i stort. Vi finner dock ingen anledning att införa krav på skogsbruksplan, vilket föreslogs av skogsutredningen. Ett sådant krav skulle motverka regeringens arbete med regelförenkling och skapa extra administrativa kostnader för såväl myndighet som skogsägare. Istället bör myndigheter via rådgivning och andra åtgärder underlätta upprättandet och användningen av skogsbruksplaner på skogsägarens egna initiativ.

8 Skogens vatten

Regeringens bedömning: Hänsynsbestämmelserna i 30 § skogsvårdslagen bör för närvarande inte ändras.
--

Utredningens förslag: Förslaget innebär att skogsvårdslagens hänsynsparagraf (30 §) revideras så att även mark- och vattenvårdens intressen får beaktas.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är övervägande positiva till att vattenfrågorna uppmärksammas genom en ändring i lagtexten. Några instanser ser dock att förslaget kan komma i konflikt med andra förslag i

utredningen om produktionshöjande åtgärder och menar att en konsekvensbedömning av hur mark- och vattenvårdens intressen tas tillvara vid ökad produktion behövs. Två instanser avstyrker förslaget eftersom de anser att frågan redan täcks av bemyndigandet i 30 § skogsvårdslagen.

Skälen för regeringens bedömning: Frågan om hur hänsyn till mark- och vattenvårdens intressen ska tas i skogsbruket behöver ytterligare beredas. Regeringen avser därför att i den kommande skogspolitiska propositionen återkomma i denna del.

9 Ekonomiska konsekvenser

Syftet med lagändringarna är att tydliggöra vilken inriktning som bör gälla för att skogsbruket ska anpassas till dagens behov i samhället, samt att vara ett led i regeringens arbete med regelförenkling. Klimatförändringarna och anpassningar till deras effekter har varit en viktig utgångspunkt i utformningen av de förslag som läggs.

Samhällets kostnader för den föreslagna ändringen av ägoslagsdefinitioner torde vara mycket begränsade. Enligt den rapport som Skogsstyrelsen gjort på uppdrag av skogsutredningen kommer de totala kostnaderna att understiga 2 miljoner kronor. De direkta kostnader som är förknippade med ändringen av skogsmarksdefinitionen torde framför allt vara knutna till Skogsstyrelsens verksamhet och ska finansieras genom omprioriteringar inom ramen för befintliga medel. För skogsbruket kommer kostnaderna huvudsakligen att bestå av förändringar i skogsbruksplanläggningen. Om skogsbruksföretag frivilligt väljer att komplettera nuvarande markinformation med information baserad på de nya markslagen improduktiv skogsmark och träd- och buskmark kommer deras kostnader dock att vara betydligt större.

Att kravet på en skogs- och miljöredovisning (SMÖR) slopas innebär en förenkling och en ekonomisk besparing för skogsbruket. Hur stor besparingen blir är osäkert då uppföljningen varit bristfällig och det saknas uppgifter om hur många skogsägare som följt kravet att upprätta en SMÖR.

10 Författningskommentarer

Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

1 §

I paragrafen anges de övergripande målen för skogspolitiken. Ändringen i *första stycket* syftar till att förtydliga paragrafen och innebär att det framhålls att skogen ska ses som en förnybar resurs. Ändringen har behandlats i kapitel 5.

Ändringen i *andra stycket* är av redaktionell karaktär.

2 §

I paragrafen definieras begreppen skogsmark, produktiv skogsmark och skogligt impediment.

I paragrafens *första stycke 1* definieras begreppet skogsmark. Definitionen utgår från att marken bär eller har förutsättningar att bära träd med en viss höjd och kronslutenhet, och överensstämmer på så sätt bättre med den av FAO antagna definitionen av begreppet skog. Begreppet inkluderar även mark som tillfälligtvis inte är trädbevuxen, t.ex. på grund av naturkatastrofer, men som kan förväntas vara återbeskogad inom kort. Den nya definitionen innebär att även skogsmark som är skyddad enligt miljöbalken och som inte uppfyller produktionskraven kommer att definieras som skogsmark.

Skogsmark delas in i produktiv och improduktiv skogsmark.

Produktiv skogsmark införs som ett nytt begrepp i *första stycket 2*, och definieras utifrån den aktuella markens förmåga att producera virke. Begreppet vedertagna bedömningsgrunder har samma innebörd som det har i nuvarande 2 § tredje stycket. Avgörande är vad marken kan producera, dvs. den produktion som är möjlig med lämpligt trädslag och lämplig skötsel, jfr. prop. 1978/79:110, s. 61.

I *första stycket 3* definieras begreppet skogligt impediment. I begreppet inryms dels improduktiv skogsmark, dels träd- och buskmark. Begreppet utvidgas och förtydligas således jämfört med nuvarande lydelse.

I *andra stycket* definieras improduktiv skogsmark som mark som inte har de möjligheter att producera virke som gäller för produktiv skogsmark.

I *tredje stycket* definieras begreppet träd- och buskmark. Av definitionen framgår att det ska vara fråga om mark som inte anses som skogsmark men som ändå täcks av träd med viss angiven minsta höjd, kronslutenhet eller täckningsgrad, eller skulle kunna uppnå dessa minsta värden utan att det aktivt vidtas produktionshöjande åtgärder. Begreppet inkluderar även mark som tillfälligtvis inte är trädbevuxen, t.ex. på grund av naturkatastrofer, men som kan förväntas vara trädbevuxen inom kort.

Ändringarna har behandlats utförligare i kapitel 6.

2 a §

Av paragrafen, som är *ny*, följer att mark som uppfyller kriterierna för skogsmark eller träd- och buskmark men som i väsentlig utsträckning används för andra ändamål än till träden och vegetationen knutna intressen inte ska anses som skogsmark eller träd- och buskmark. Med

detta avses t.ex. mark som används för jordbruksändamål eller hör till byggnader och anläggningar.

Begreppet väsentlig utsträckning har samma innebörd som det har i nuvarande 2 § första stycket.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.

3 §

Ändringarna i *första stycket* är konsekvensändringar och innebär att paragrafens lydelse anpassas till de nya definitionerna i 2 §.

Andra stycket är nytt och är en konsekvens av att skogsmarksbegreppet utvidgats till att omfatta mark som tagits i anspråk för andra ändamål än virkesproduktion. Det kan exempelvis röra sig om mark som omfattas av miljöbalkens bestämmelser om naturreservat och biotopskyddsområden eller omfattas av avtal mellan myndigheter och enskilda fysiska eller juridiska personer gällande skötsel av skog. Ändringen innebär att lagens bestämmelser om skyldighet att anlägga skog, föryngringsåtgärder och avverkning av skog inte ska tillämpas i fråga om sådan mark.

Paragrafen har behandlats utförligare i kapitel 6.

5 §

Ändringarna i *första stycket* är en konsekvensändring och innebär att lydelseerna anpassas till de nya definitionerna i 2 §. I *första* och *andra styckena* har vidare ändringar av redaktionell karaktär gjorts.

Tredje stycket är nytt. Bestämmelsen innebär att endast sådan outnyttjad mark som i väsentlig utsträckning används för virkesproduktion ska omfattas av skyldigheten att anlägga ny skog. Ändringen är en konsekvens av att skogsmarksbegreppet ändras så att det, till skillnad från i dag, även omfattar sådan outnyttjad mark som på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.

8 §

Ändringarna i *första* och *andra styckena* är konsekvensändringar och innebär att lydelseerna anpassas till den nya ägoslagsindelningen i 2 §. I *andra* och *fjärde styckena* har ändringar av redaktionell karaktär gjorts.

10 §

Ändringen i *första stycket* är en konsekvensändring och innebär att lydelsen anpassas till den nya ägoslagsindelningen i 2 §. I *första* och *andra styckena* har ändringar av redaktionell karaktär gjorts.

11 §

Ändringarna i *första* och *andra styckena* är konsekvensändringar och innebär att lydelsen anpassas till den nya ägoslagsindelningen i 2 § samt att bemyndigandet i *andra stycket* ändras så att det framgår att högsta tillåtna areal för föryngringsavverkning inte ska grundas på skogsmark som i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion. Det kan exempelvis röra sig om mark som omfattas av miljöbalkens bestämmelser om naturreservat och biotopskyddsområden eller omfattas av avtal mellan myndigheter och enskilda fysiska eller juridiska personer gällande skötsel av skog.

12 §

Ändringen är, till den del den inte enbart är av redaktionell karaktär, en konsekvensändring och innebär att paragrafens lydelse anpassas till den nya ägoslagsindelningen i 2 §.

14 §

Ändringen är, till den del den inte enbart är av redaktionell karaktär, en konsekvensändring och innebär att paragrafens lydelse anpassas till den nya ägoslagsindelningen i 2 §.

Remissinstanser som yttrat sig över skogsutredningens delbetänkande (SOU 2005:39) Skog till nytta för alla?

Kommerskollegium, Statens räddningsverk, Statens fastighetsverk, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skånes län, Länsstyrelsen i Blekinges län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmars län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Uppsala universitet, Mitthögskolan, Statens jordbruksverk, Sametinget, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS), Arbetsmiljöverket, Konkurrensverket, Skogsstyrelsen, Skogsvårdsstyrelsen i Mälardalen, Skogsvårdsstyrelsen i Södra Götaland, Skogsvårdsstyrelsen i Östra Götaland, Skogsvårdsstyrelsen Jönköping-Kronoberg, Skogsvårdsstyrelsen i Västra Götaland, Skogsvårdsstyrelsen i Värmland-Örebro, Skogsvårdsstyrelsen i Dalarna-Gävleborg, Skogsvårdsstyrelsen i Mellannorrland, Skogsvårdsstyrelsen i Västerbotten, Skogsvårdsstyrelsen i Norrbotten, Glesbygdsverket, Turistdelegationen, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Regionförbundet i Uppsala län, Regionförbundet i Kalmar län, Region Blekinge, Regionförbundet Jönköpings län, Jönköpings kommun, Karlstad kommun, Jokkmokks kommun, Strömsunds kommun, Hushållningssällskapets förbund, Svenska naturskyddsföreningen, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) Skogsägarna, Folkrörelserådet Hela Sverige ska leva, Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Skogsindustrierna.

Härutöver har följande inkommit med yttrande:

Enetjärn Natur AB/Enetjärn Anders, Niemi Harry och Svenska Turistföreningen (STF).

Sammanfattning av Skogsutredningens delbetänkande (SOU 2005:39) Skog till nytta för alla?

I denna sammanfattning redovisas utredarens förslag, iakttagelser och ställningstaganden i korthet. I den sammanfattning som inleder varje kapitel ges dessutom orienterande översikter över det underlag som legat till grund för utredarens förslag, iakttagelser och ställningstaganden. I respektive kapitel följer därefter utredarens förslag, iakttagelser och ställningstaganden samt utredningens underlag i sin helhet. Utöver de delar som sammanfattas här innehåller betänkandet bl.a. författningsförslag, konsekvensbeskrivningar, en översikt över svensk skog och skogsnäring samt över Skogsvårdsorganisationen (SVO).

Utredningens uppdrag

I juli 2004 utsåg infrastrukturminister Ulrica Messing landshövdingen i Jämtlands län, Maggi Mikaelsson, till särskild utredare. Utredarens uppdrag sammanfattas i direktiven till Skogsutredningen 2004 på följande sätt:

”En utredare tillkallas med uppdrag att utvärdera och se över skogspolitiken. Utvärderingen skall ta som utgångspunkt att grunderna för den gällande skogspolitiken ligger fast. Det innebär att skogspolitikens två jämställda mål, ett produktionsmål och ett miljömål, ligger fast. Ett hållbart skogsbruk skall bedrivas, och skogen och skogsnäringen kommer även i fortsättningen vara av ekonomisk, social, kulturell och ekologisk betydelse för Sverige. Regeringen bedömer att det är väsentligt att utvärdera hur väl målen för skogspolitiken har uppfyllts under de dryga tio år som den tillämpats. Det är först nu som det är möjligt att mera genomgripande utvärdera effekterna av 1993 års skogspolitik.”

Tilläggsdirektiv om SVO

I tilläggsdirektiv, som kom i oktober 2004 sägs att Skogsutredningen 2004 ska lämna ett delbetänkande som avser utvärdering och översyn av Skogsvårdsorganisationen senast den 30 april 2005. Av tilläggsdirektiven framgår det också att eventuella förslag om den strategiska inriktningen av nästa miljö- och landsbygdsprogram ska samordnas med Landsbygdskommittén.

Tilläggsdirektivens krav på att Skogsvårdsorganisationen (SVO) ska utvärderas med förtur gör att utredningen tvingas ta ställning till hur SVO ska formas för framtiden innan den sammantagna bilden av måluppfyllelse och kommande utmaningar på det skogspolitiska området har kunnat tecknas. Utredningen måste därför förbehålla sig rätten att även i huvudbetänkandet göra uttalanden om SVO i den händelse det fortsatta utredningsarbetet så föranleder.

Den skogliga målstrukturen

Mina iakttagelser och ställningstaganden

En utvärdering av SVO, som är huvuduppgiften i detta delbetänkande, är svår att genomföra eftersom den skogliga målstrukturen är komplex och svåröverskådlig. Det är dessutom oklart hur det s.k. sektorsansvaret avgränsas, något som jag kommer att beröra närmare i utredningens huvudbetänkande.

Den uppsättning skogliga sektorsmål som gällde under perioden 1998-2003 har inte varit föremål för någon regelrätt utvärdering, något som begränsar mina möjligheter att göra väl grundade uttalanden om måluppfyllelsen på det skogspolitiska området och hur SVO har påverkat denna. Det är positivt att sektorsmålen för 2005-2010 är formulerade så att de ska vara lättare att följa upp även om det fortfarande är för tidigt att utvärdera dem. Enligt min uppfattning skulle det vara värdefullt om de skogliga sektorsmålen bröts ned i delmål som löper över en kortare tidsperiod. Jag är vidare av den uppfattningen att de regionala sektorsmålen skulle få större genomslag om de regionala sektorsrådens sammansättning och arbetssätt var likartade över landet.

SVO:s interna styrning

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag vill understryka vikten av att uppföljningsarbetet förstärks inom SVO. Jag anser också att det vore värdefullt för den interna styrningen och kontrollen om ledamöterna av Skogsstyrelsens ledningsgrupp var mer synliga ute på de regionala myndigheterna för att motverka den känsla av avstånd mellan Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna som har uttryckts av flera anställda.

Jag är positiv till de nätverk som finns inom SVO men vill understryka vikten av att deras roll kontinuerligt diskuteras i myndigheten. Vidare förutsätter jag att Skogsstyrelsen beaktar de synpunkter som framkommit i Ekonomistyrningsverkets (ESV) genomgång av SVO:s interna styrning.

Rådgivning, utbildning och information inom SVO

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag anser att verksamheten med rådgivning, utbildning och information är ett av de viktigaste verktygen för att motivera skogsägarna att uppfylla de skogspolitiska målen. SVO:s roll i rådgivningsarbetet behöver förtydligas. Mitt intryck är att den absoluta merparten av skogsägare har en vilja att leva upp till de skogspolitiska målen men skogsägarkåren bär också ett stort ansvar för att 23 % av föryngringarna under 2004 inte nådde upp till de krav som lagen ställer.

Inriktningen mot ett konsultativt arbetssätt, försök att mäta rådgivningens effekter och en ökad samordning av verksamheten, bl.a. genom införandet av en kommunikationsstrategi för SVO, ser jag som

positiva exempel på utveckling av verksamheten med rådgivning, utbildning och information.

Jag anser dessutom att det är viktigt att förstärka allmänhetens medvetande om hur betydelsefull skogsnäringen är för Sverige och att Skogsstyrelsen som sektorsmyndighet är väl lämpade att ta initiativ till en sådan satsning.

Ytterligare ställningstaganden om SVO:s rådgivning, utbildning och information kommer att göras i utredningens huvudbetänkande.

SVO:s uppdragsverksamhet

Mina förslag

Möjligheten för SVO att på uppdrag utföra s.k. rotpoststämpling upphör, kvarvarande uppdragsverksamhet skiljs personalmässigt från myndighetsutövningen och ett råd där SVO:s uppdragsverksamhet kan diskuteras skapas vid Skogsstyrelsen.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Den kritik som riktas mot SVO:s uppdragsverksamhet är, enligt min uppfattning, ofta av principiell karaktär. Rotpoststämpling och värderingsverksamhet uppfattar jag vara de delar som möter skarpast kritik. De principiellt grundade invändningarna är tydligast från skogsbolagens och de större skogsägarföreningarnas representanter.

Min allmänna inställning till SVO:s uppdragsverksamhet är att den i många stycken är ett bra verktyg för att föra ut den gällande skogspolitiken. Jag vill dock understryka vikten av större enhetlighet i utbudet och menar dessutom att det är nödvändigt att ange en gräns för hur stor uppdragsverksamhetens andel av verksamheten får vara. Jag anser att en gradvis avveckling av rotpoststämplingen är lämplig att genomföra i efterdyningarna av stormen Gudrun medan inskränkningar i SVO:s värderingsverksamhet bör skjutas på framtiden. Skogsbruksplanläggning, uppdrag åt arbetsmarknadsmyndigheterna, inventeringsuppdrag och skötsel av formellt skyddade områden anser jag även fortsättningsvis bör kunna vara en del av myndighetens uppdragsverksamhet medan jag är mer tveksam när det gäller skötseluppdrag åt exempelvis kommuner.

Jag anser att det måste till en uppdelning av den avgiftsfinansierade uppdragsverksamheten och den anslagsfinansierade myndighetsverksamheten på personalnivå inom den nya myndigheten. Avslutningsvis anser jag att det bör tillskapas ett brett sammansatt forum där SVO:s uppdragsverksamhet kan diskuteras.

SVO:s tillsynsverksamhet

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Tillsynen enligt skogsvårdslagen har minskat i omfattning under den senaste tioårsperioden. Dagens skogspolitik är dock beroende av att det finns möjligheter för de skogligena myndigheterna att bedriva tillsyns-

verksamhet. Det gäller inte minst med tanke på att de senaste årens uppföljningar visar att skogsägarna inte har tagit sin del av det skogs-politiska ansvaret på exempelvis förnyringssidan.

Jag ser mycket positivt på de metodutvecklingsprojekt som bedrivs inom SVO på tillsynsområdet men är bekymrad över att det tycks råda en viss brist på enhetlighet i SVO:s tillsynsarbete. Sådana brister är enligt min uppfattning särskilt allvarliga när det gäller myndighetsutövning. Jag anser emellertid att de enhetlighetsproblem jag pekar på tas på stort allvar av myndighetens ledning.

När det gäller de tillsynsverktyg som finns i skogsvårdslagen har jag för avsikt att återkomma till det i den del av det fortsatta utredningsarbetet som gäller en översyn av skogsvårdslagen.

SVO:s övriga verksamhet

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag vill betona vikten av att utvärdering, uppföljning och inventering ges en framskjuten roll inom SVO. Jag kommer att ha anledning att återkomma till flera av de områden som berörs i detta kapitel i utredningens huvudbetänkande. Jag vill dock redan nu lyfta fram betydelsen av att Sverige håller sig väl framme på den internationella skogliga arenan och bedömer att den föreslagna enmyndighetslösningen kommer att underlätta för SVO att frigöra resurser för att verka för detta.

Ny organisationsform för SVO

Mina förslag

Skogsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelserna slås samman till en myndighet och Skogsstyrelsens styrelse omvandlas till en styrelse med fullt ansvar. Skogsvårdsstyrelsernas styrelser ersätts av regionala råd.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Den statliga skogsvårdsorganisationen (SVO) fungerar enligt min uppfattning i många stycken på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det pågår dessutom ett förändringsarbete inom organisationen som syftar till att komma till rätta med flera av de problem som trots allt förekommer.

Enligt min uppfattning skulle många av de förändringsprocesser som har initierats inom SVO vara betjänta av att koncernmyndigheten omvandlas till en enmyndighet. Det gäller bl.a. på lagtillsynsområdet.

Vidare anser jag att det inom en enmyndighet blir lättare att samordna exempelvis ekonomiadministration och IT-verksamhet samt att utnyttja personalresurserna optimalt. Jag vill understryka att en samordning av olika funktioner bör lokaliseras till regionala centra och att samordningsvinster som uppkommer vid en omorganisation till en enmyndighet bör komma den nya myndigheten till del fullt ut.

Eftersom enmyndighetsmodellen koncentrerar mycket av beslutsmakten till generaldirektören och den nya myndighetens ledningsgrupp

föreslår jag att Skogsstyrelsens styrelse ombildas till en styrelse med fullt ansvar. Jag föreslår dessutom att det inom varje skogsvårdsregion bildas ett särskilt råd med bred sammansättning.

Ett utökad och mer formaliserat samarbete mellan SVO och länsstyrelserna kommer, enligt min uppfattning, att ge goda förutsättningar för en samordning längre fram.

Samtidigt vill jag erinra om att Ansvarskommitten har i uppdrag att se på hur staten bör vara organiserad på regional nivå. Jag anser att kommittén bör göra en samlad bedömning av konsekvenserna med att samla den regionala statliga administrationen i en och samma myndighet.

Landsbygdsutveckling och skogen

Mina förslag

De skogliga åtgärderna ges en mer framskjuten position i det kommande svenska LBU-programmet än i nu gällande program samt ges miljöinriktning.

Normala produktionsåtgärder inom skogsbruket ska inte beviljas stöd i det kommande svenska LBU-programmet. Däremot bör kompetensutvecklingsinsatser med skoglig anknytning ingå liksom möjligheter att ge stöd till återbeskogning i områden som drabbas av naturkatastrofer. Vissa avtalsbaserade lösningar för skötselåtgärder bör beviljas stöd. De skogliga åtgärder som omfattas av nästa LBU-program bör ges miljöinriktning.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

De areella näringarna kommer även under det närmaste halvseklet att utgöra grunden för utvecklingen på den svenska landsbygden. Skogsbruk och vidareförädling av skogsråvara blir därmed centralt för de insatser som görs på området. Samtidigt kommer det bli allt viktigare att även ta tillvara på andra värden som den svenska skogen bjuder.

Min grundläggande inställning är att de skogliga åtgärderna bör ges en mer framskjuten plats än i nu gällande program och med en inriktning som liknar den i dagens program. Jag anser att tyngdpunkten bör läggas på miljöinriktade åtgärder, att normala produktionsåtgärder inte ska omfattas av LBU-medel samt att satsningar på kompetensutvecklingsinsatser bör vara aktuella även under kommande programperiod. Jag anser dessutom att det måste finnas möjligheter för andra aktörer än SVO att finansiera sådan kompetensutveckling med LBU-medel.

Den möjlighet att ge stöd till skogliga åtgärder för att komma till rätta med följderna av en naturkatastrof som ges i förordningsförslaget bör tas till vara, bl.a. i samband med återplantering efter den storm som drabbade södra Sverige i januari 2005.

Vidare vill jag, i likhet med Skogsstyrelsen, lyfta fram behovet av avtalsbaserade och LBU-finansierade lösningar för skötselåtgärder utöver pågående markanvändning i produktionsskogar

Jag anser också att det svenska LBU-programmet bör omfatta möjligheter för små företag som ägnar sig åt vidareförädling skogsprodukter

eller med inriktning på kommersiellt tillvaratagande av skogens sociala värden att erhålla stöd. Bilaga 2

Avslutningsvis vill jag erinra om att dessa ställningstaganden grundar sig på ett ännu inte beslutat förslag till EU-förordning och där finansieringsfrågorna på EU-nivå inte heller är utklarade.

Sammanfattning av Skogsutredningens slutbetänkande (SOU 2006:81) Mervärdesskog

I sammanfattningen presenteras utredarens förslag i sin helhet och ställningstaganden i sammandrag. Utredningens underlag presenteras kortfattat i anslutning till respektive ställningstagande, med en hänvisning till det kapitel där underlaget återfinns.

Betänkandet i sin helhet består av tre delar. I del 1 återfinns bl.a. utredarens förslag och ställningstaganden. Del 2 och 3 innehåller utredningens underlag samt bilagor.

Skogspolitikens mål

Mitt förslag:

- Skogsvårdslagens portalparagraf omformuleras och ges följande lydelse: ”Skogen är en förnybar resurs och en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning och bidrar till medborgarnas välfärd samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen”.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag anser att det finns skäl att anpassa skogsvårdslagens portalparagraf till förändringar som ägt rum sedan den nu rådande skogspolitiken infördes. Jag anser att de tillägg i portalparagrafen som jag förordar kan göras utan att grunderna för skogspolitiken rubbas.

Jag föreslår att ordet förnybar infogas i skogsvårdslagens portalparagraf i syfte att förtydliga skogsresursens förnybarhet och därigenom även produktionsmålets miljödimension, inte minst i klimatsammanhang. Genom att lägga till begreppet bidrar till medborgarnas välfärd vill jag dessutom ge hållbarhetskonceptets sociala dimension större erkänsla inom ramen för skogspolitikens övergripande miljömål.

Utredningens underlag

I kapitel 4 ges en orienterande översikt över den skogspolitiska målstrukturen. Dessutom beskrivs de olika målen samt i vilken utsträckning dessa bedöms vara möjliga att nå inom utsatt tid.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

På en övergripande nivå konstaterar jag att det inte finns någon målkonflikt mellan de två jämförda målen i skogspolitiken. När avvägningar ska göras på beståndsnivå kan dock situationer uppstå där skogspolitikens ”både och”-tänkande innebär en känsla av att de skogspolitiska målen står i konflikt med varandra på ett sådant sätt att det är svårt att veta när man har gjort en rimlig avvägning. Det är viktigt att understryka att det sällan finns endast ett svar på vad som är rätt eller fel i uttolkningen av skogspolitiken utan att det handlar om en avvägning där olika intressen ställs mot varandra.

Den genomgång som jag har gjort visar att de finns få konflikter mellan de skogspolitiska målen uttryckta i termer av de kortsiktiga sektorsmålen. Strävan efter att minska arealen med akut röjningsbehov kan möjligen påverka målet om en ökad areal lövföryngringar. Konflikter föreligger snarare på genomförandenivå, dvs. mellan de medel man vill använda för att nå målen än mellan själva målen.

Ett politikområde som skulle kunna tänkas komma i konflikt med skogspolitikens produktionsmål är miljöpolitiken. Det faktum att produktionsmålet i stor utsträckning saknar konkretiseringar på sektorsmålsnivå innebär emellertid att det är svårt att peka på tydliga konflikter.

Utredningens underlag

I kapitel 5 förs resonemang om mål- respektive medelskonflikter inom och mellan politikområden. I kapitlet återfinns en genomgång av de skogliga sektorsmålen med avseende på målkonflikter.

Virkesförsörjning

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Den tilltagande konkurrensen om råvaran som följer i spåren av bioenergiindustrins utveckling kan innebära stigande råvarupriser som kan påverka skogsindustrins konkurrenskraft. Enligt min uppfattning är det mycket viktigt med en väl avvägd virkesbalans där skogsbruk lönar sig utan att virkespriserna är så höga att industrins förmåga att konkurrera på en global marknad hämmas. Min grundläggande inställning är att den nuvarande skogspolitiken lämnar stort utrymme för åtgärder i syfte att öka virkesproduktionen. Ansvaret för att sådana åtgärder vidtas vilar i första hand på näringslivet. En strukturomvandling som kan bli följd av en ökad efterfrågan på skogsråvara kan inte påverkas nämnvärt av att skogsproduktionen ökas. En ökad användning av skogsråvaran och utveckling av nya produkter kan däremot leda till att nya branscher växer fram.

I kapitel 6 behandlas skogens roll som producent av vedråvara. Inledningsvis ges en översiktlig beskrivning av svensk skogsindustri. Denna översikt ligger sedan till grund för ett resonemang om den svenska virkesbalansen. Kapitlet bygger delvis på en rapport från konsultföretaget McKinsey & Co. Rapporten återfinns i sin helhet i bilaga 4.

Skog, klimat och energi

Mina förslag:

- Skogsstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett underlag om skogs-skötsel som gagnar skogens roll som producent av råvara för bioenergiframställning, minskar utsläppen av växthusgaser från skog och skogsmark och/eller tillvaratar dess funktion som kolsänka.
- Skogsstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med SCB utveckla produktionen av träbränslestatistik.
- En översyn genomförs av gränserna för fjällnära skog och svårföryngrad skog.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag anser att skogen och skogsbruket har en avgörande roll när det gäller att minska det svenska beroendet av olja och därigenom även utsläppen av växthusgaser. Trots att omfattande forskning har bedrivits om klimatproblemen under senare decennier finns fortfarande många kunskapsluckor att fylla. Detta får dock inte innebära passivitet. Jag anser att det finns övertygande skäl för att föreslå att Skogsstyrelsen ska ta fram underlag för att kunna ge kvalificerad skötselrådgivning som gagnar skogens roll som producent av bioenergi, minskar utsläppen av växthusgaser från skog och skogsmark och/eller tillvaratar dess funktion som kolsänka.

Den statistik som gäller träbränsleuttag i den svenska skogen och därmed även frågan om ytterligare potential på detta område är bristfällig.

Gränserna för svårföryngrad skog, skyddsskog och fjällnära skog utgörs ofta av extrapolerade uppgifter från f.d. Domänverkets gränser. Det är olyckligt att ovan nämnda gränser är schablonmässigt dragna. Jag förordar en gräns som utgår från biologiska och klimatologiska förhållanden och som på sikt kan beakta klimatutvecklingens påverkan på förutsättningarna för skogsbruk i det som i dag anses vara svårföryngrade och fjällnära områden.

I kapitel 7 behandlas klimatproblematiken och dess påverkan på skog och skogsbruk. Klimatpolitiska styrmedel beskrivs, liksom deras effekter på den svenska skogssektorn. Den ökade användningen av biobränslen berörs. Frågan om skogens roll som s.k. kolsänka och som källa för utsläpp av växthusgaser behandlas i kapitlet liksom den forskning som bedrivs kring frågor om klimatets utveckling och skogens roll i de sammanhangen.

Ökad virkesproduktion

Mina förslag:

- Skogsstyrelsen uppdras att, i samråd med skogssektorn, utarbeta en konkretisering av det övergripande produktionsmålet med avseende på virkesproduktion. Med utgångspunkt från det nya målet kompletteras de nu gällande kortsiktiga nationella sektorsmålen med ytterligare mål inriktade på ökad virkesproduktion.
- Skogsstyrelsen uppdras att utarbeta en tydligare definition av vad som avses med utländska trädslag i skogsvårdslagstiftningen.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag ser skogsproduktion och nyttjande av skogens produkter som en av de viktigaste åtgärderna för att nå ett hållbart samhälle. Jag bedömer att det finns ett stort utrymme för en ökad virkesproduktion inom ramarna för dagens lagstiftning och politiska inriktning. Drivkraften för att denna potential ska nyttjas i större utsträckning måste dock komma från de intressen som efterfrågar skogsråvaran, dvs. skogsindustri, energi-producenter och andra virkesanvändare. I linje med detta anser jag inte heller att mål för virkesproduktion bör fattas på politisk nivå utan fastställas av den skogliga sektorsmyndigheten.

I ett brett sammansatt fora som det nationella skogliga sektorsrådet kan och bör diskussioner föras om hur mål avseende virkesproduktion ska utformas för att ytterligare tydliggöra hur virkesproduktionen ska kunna ökas. Statens roll är att skapa förutsättningar för ett mångsidigt och rationellt nyttjande av den skogliga resursen.

De åtgärder som jag identifierat som de viktigaste för att öka virkesproduktionen är att

- beskoga jordbruksmark som inte längre brukas och som därför per definition är skogsmark,
- använda bästa möjliga skogsodlingsmaterial och robusta förnygringsmetoder,
- gödsla skogen i större omfattning än vad som görs i dag,
- rensa gamla dikessystem som inte längre fungerar,
- begränsa viltskadorna på förnygringar och växande skog och
- utnyttja den potential som finns för att använda främmande trädslag inom ramen för den gällande skogsvårdslagstiftningen.

Samtliga dessa åtgärder ryms inom den nuvarande lagstiftningen och för flera av dem finns ett betydligt större utrymme än vad som utnyttjas i dag. Enligt flera bedömare finns det utrymme att öka virkesproduktionen med 25–50 % på 10–60 års sikt genom åtgärder som ryms inom nuvarande lagstiftning.

Jag är inte beredd att tillstyrka intensivodling av skog om man med detta bl.a. avser att produktionsmålet på vissa ytor överordnas miljömålet. Jag anser, i linje med mitt uppdrag, att grunderna för den svenska skogspolitiken ska ligga fast.

Utredningens underlag

I kapitel 8 redogörs för de krav på ökad virkesproduktion som förts fram i olika sammanhang. Potentialen för en ökad virkesproduktion och ett antal åtgärder i syfte att producera mer virke beskrivs, liksom hur skogsvårdslagstiftningen förhåller sig till dessa åtgärder.

Former för skogens brukande

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Min genomgång av gällande regelverk ger vid handen att de flesta skogsbruksmetoder som kan tänkas vara aktuella ryms inom ramarna för den nuvarande lagstiftningen. Min slutsats är att det inte är lagstiftningen som är den begränsande faktorn när det gäller att uppfylla regeringens önskemål om att möjligheterna till stor variation i formerna för brukandet ska vara norm. Skogsvårdslagstiftningens regler om tillåtna avverkningsformer kan dock vara svåra att förstå, något som kan bidra till att metoder för ett kontinuerligt skogsbruk endast tillämpas i liten omfattning. Enligt min mening är rådgivarens möte med skogsägaren en nyckelfaktor i sammanhanget. Att se till varje skogsägars förutsättningar och mål för sitt skogsbruk måste utgöra grunden för att få till stånd en ökad variation i brukandet.

Under arbetet med Skogsutredningen har jag fått flera propåer och förslag om att tillåta eller förbjuda vissa skogsbruksmetoder. Att i detalj specificera vilka skogsbruksmetoder som är tillåtna eller förbjudna är, enligt min mening, oförenligt med den princip om frihet under ansvar som är en av den svenska skogspolitikens grunder. Att, som i den nu gällande skogsvårdslagstiftningen, fokusera på vissa miniminivåer när det gäller exempelvis virkesproduktion och tillvaratagande av markens produktionsförmåga, ska uppfyllas ligger däremot i linje med principen om frihet under ansvar.

Utredningens underlag

I kapitel 9 diskuteras definitioner av begreppen trakthyggesbruk och alternativa skogsbruksmetoder. Vidare redovisas regeringens och Skogsstyrelsen syn på variationer i formerna för brukandet liksom vilka

gränser skogsvårdslagstiftningen sätter inom detta område. I bilaga 5 Bilaga 3 beskrivs olika typer av skogsbruk.

Röjning

Mitt förslag:

- En röjningsplikt införs om inte det nationella sektorsmålet avseende röjning nås senast år 2010.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Arealen röjd ungskog har minskat sedan början av 1990-talet. Sedan mitten av 1990-talet har den röjda arealen åter stigit, men alltför långsamt för att de skogspolitiska målen ska uppnås.

Rådgivning har dock visat sig ha en god effekt på röjningsaktiviteten. Den tekniska utvecklingen gör det möjligt för Skogsstyrelsen att, på ett resurseffektivt sätt, ge individuell rådgivning till skogsägare med efterfatt röjning. Jag ser mycket positivt på den utvecklingen och hyser stor tilltro till att tekniken kommer att utvecklas ytterligare under de närmaste åren.

Detta till trots ser jag med stor oro på att insatserna för ökad röjning ännu inte gett tillräckliga resultat. Om inte röjningsinsatsen ökar så att det nationella sektorsmålet avseende röjning uppnås till 2010, anser jag därför att staten bör återinföra någon typ av röjningsplikt.

Utredningens underlag

I kapitel 10 redovisas ungskogsröjningens effekter samt hur röjningens omfattning varierat över tiden. Regeringens, Skogsstyrelsens, SLU:s och Skogsforsks syn på röjning redovisas.

Skog och klövvilt

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Samhället kan inte acceptera att en önskan om en tät viltstam leder till att betydande virkesvärden förstörs. En bättre balans mellan dessa intressen måste åstadkommas. Jag anser att denna balans endast kan uppnås genom att vinterstammarna av älg reduceras. Det är markägaren som har rätten att jaga och därmed också huvudansvar för att älgstammen hålls på en rimlig nivå. Det är enligt min mening fullt möjligt att bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk och samtidigt ha goda jaktbara stammar av älg.

För att öka trycket på markägarna att ta sitt ansvar när det gäller att göra rimliga avvägningar mellan älgutgång och skogsskador anser jag att Skogsstyrelsen i större utsträckning bör använda lagtillsynsinstrumentet. Myndigheten bör exempelvis med hänvisning till 5 § skogsvårds-

lagen och 2–3 §§ skogsvårdsförordningen kunna ställa krav på att svårt älgskadad skog avvecklas och ersätts med ny.

Det är bra att regeringen har tillsatt en utredare med uppgift att se över nuvarande älgförvaltningssystem och, om behov föreligger, föreslå ett nytt sådant system.

Utredningens underlag

I kapitel 11 redovisas positiva och negativa effekter av de svenska klövviltstammarna i skogliga sammanhang. Resonemang förs om avvägningen mellan målen för viltförvaltnings- respektive skogspolitiken.

Utarmning av biologisk mångfald

Mitt förslag:

- Miljömålsrådets nästa fördjupade utvärdering inväntas innan nya åtgärder för att hejda utarmningen av biologisk mångfald föreslås.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Den biologiska mångfalden i skogslandskapet och hur den ska bevaras och stärkas uppmärksammas tydligt i arbetet med att nå de nationella miljökvalitetsmålen. Arbetet är komplext och i vissa fall tar det tid innan resultaten blir tydliga. Jag anser därför att det är viktigt att det system av kartläggning, åtgärder och uppföljning som de nationella miljökvalitetsmålen bygger på tillåts löpa som planerat ännu en tid. Flera av de nationella miljökvalitetsmålen delmål som rör den biologiska mångfalden i skogen löper ut 2010 och Miljömålsrådet planerar en fördjupad utvärdering till 2008. Jag anser att man bör invänta resultatet av den utvärderingen innan eventuella nya åtgärder föreslås.

Utredningens underlag

I kapitel 12 redogörs för regeringens och olika myndigheters syn på bevarandet av biologisk mångfald. Miljömålsrådets uppföljning av miljökvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv refereras och bl.a. ArtDatabanken och CBM ger sin syn på situationen för den biologiska mångfalden i skogslandskapet.

Skogens vatten

Mina förslag:

- Skogsvårdslagens hänsynsparagraf (30 §) revideras så att även vatten- och markvårdens intressen beaktas.

- Regeringen ger Skogsstyrelsen i uppdrag att revidera föreskrifterna till skogsvårdslagens hänsynsparagraf (30 §) så att de bättre tillgodoser vatten- och markvårdens intressen.
- Regeringen ger Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra en informationsinsats om vattnets roll i skogen och hur hänsyn kan och bör tas till vatten i samband med skogsbruk.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag anser att vattenfrågorna förtjänar större uppmärksamhet inom ramen för skogspolitikerna än vad som hittills har varit fallet. Ett sätt att förtydliga vattnets betydelse är att utöver natur- och kulturmiljövårdens intressen även nämna begreppen mark- och vattenvård i skogsvårdslagens hänsynsparagraf (30 §). Jag är även positiv till att Skogsstyrelsen ser över sina föreskrifter och allmänna råd med inriktningen att förtydliga kraven på hänsyn till vatten- och markvårdens intressen. Därtill förordar jag att en kampanj med inriktning mot att öka kunskapen om skogens vatten bör genomföras i Skogsstyrelsens regi.

Utredningens underlag

I kapitel 13 beskrivs EU:s ramdirektiv för vatten samt mål och lagstiftning med betydelse för skogsbruk i anslutning till vattenmiljöer. Skogsstyrelsens syn på skogens vatten, inklusive problem och möjliga lösningar på dessa problem presenteras.

Former för skydd av skog

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Mitt intryck är att nuvarande skyddsformer för skog fungerar förhållandevis väl. Det faktum att den under år 2005 antagna nationella strategin för formellt skydd av skogsmark särskilt betonar vikten av tidig dialog och samverkan i dessa frågor gör att jag har anledning att se med tillförsikt på det fortsatta arbetet.

Jag vill även framhålla betydelsen av ökade möjligheter för staten att formellt kunna bejaka markägares frivilliga avsättningar. Naturvårdsavtal är här en form som jag, i likhet med riksdagen, anser bör kunna användas i större utsträckning. Jag anser det också vara angeläget att regeringen hanterar de problem med periodisering av ersättningar för naturvårdsavtal som har uppkommit efter uttalanden från skatteutskottet och utvecklingen i rättspraxis.

Jag ser positivt på Skogsstyrelsens tankar om att pröva en modell med fastighetsvisa avsiktsförklaringar. Ett annat sätt för staten att säkerställa bevarandet av värdefulla miljöer som jag anser borde ges närmare belysning är att teckna arrendeavtal med markägare. Lokal förvaltning av skyddade områden är ytterligare en åtgärd som jag bedömer skulle gagna

möjligheterna att på ett effektivt sätt nå miljökvalitetsmålet Levande skogar. Bilaga 3

Utredningens underlag

I kapitel 14 ges en kort historik till de olika formerna för skydd av skog. Dagens skyddsformer beskrivs och resonemang förs om möjliga nya skyddsformer. Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens strategi för formellt skydd av skogsmark refereras.

Frivilliga avsättningar

Mitt förslag:

- För att få inräknas vid bedömning av delmålet om frivilliga avsättningar i miljömålet Levande skogar ska den avsatta arealen ha målklass NO (naturvård orört) eller NS (naturvård skötsel) eller motsvarande i en skogsbruksplan.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

För att säkerställa bevarandet av biologisk mångfald förutsätts en stor insats av de privata skogsägarna genom s.k. frivilliga avsättningar. Jag vill understryka att de privata skogsägarnas frivilliga insatser i syfte att uppnå skogspolitikens miljömål är mycket positiva och en förutsättning för att miljömålen ska nås. Jag anser dock att det saknas vissa grundläggande förutsättningar för staten att på ett godtagbart sätt kunna följa upp de frivilliga avsättningarna och därmed även denna del av miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Frivillighet och statlig uppföljning är enligt min uppfattning en olycklig kombination när det uttrycks på ett så pass konkret sätt som i miljökvalitetsmålet Levande skogars delmål 1. Ett av de mer påtagliga problem som uppföljningen av de frivilliga avsättningarna möter är att avgöra vilka arealer som ska räknas in. Det handlar exempelvis om huruvida det endast är områden med höga naturvärden som ska få inkluderas och vem som ska ha rätt eller möjlighet att avgöra om ett område har höga naturvärden.

För att om möjligt bringa lite klarhet i hur man ska förhålla sig till aktuellt delmål förordar jag att statsmakterna vid uppföljningar och bedömningar av måluppfyllelsen endast räknar in sådana frivilliga avsättningar som har dokumenterats som målklass NO (naturvård orört) eller NS (naturvård skötsel) eller motsvarande i en skogsbruksplan. Ett ytterligare sätt att göra den frivilliga avsättningen mer formell, och därmed säkerställa varaktigheten, är att staten sluter avtal med markägare om ett långsiktigt bevarande.

I kapitel 15 redogörs för de frivilliga avsättningarnas ursprung och definition. Skogsstyrelsens uppföljning av de frivilliga avsättningarna refereras och problemen med frivillighet kontra möjligheterna att kunna följa upp delmål 1 i miljö kvalitetsmålet Levande skogar blir belyst.

Kulturmiljövärden i skogen

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag instämmer i regeringens uppfattning att det är nödvändigt att skogsbruket snarast får tillgång till ett lättåtkomligt digitalt register för forn- och kulturlämningar på skogsmark. Att RAÅ:s fornminnesregister är tillgängligt på detta sätt i hela landet sedan 2006 ser jag som mycket positivt och jag utgår ifrån att detta kommer att förbättra möjligheterna att minska skadorna på forn- och kulturlämningar i skogen. Den insikt som enligt min bedömning tycks finnas om varför målen inte nås utgör en god grund för att dessa problem ska kunna åtgärdas. I avsnitt 3.20 redovisar jag ett förslag på att det ska vara möjligt att ta ut en sanktionsavgift vid vissa förseelser. Enligt min mening bör en sådan sanktionsavgift kunna tas ut för skador på kända forn- och kulturlämningar.

Utredningens underlag

I kapitel 16 förklaras innebörden av kulturella värden i skogslandskapet. Kulturmiljö i skogspolitiken ges en historisk belysning och Skogsstyrelsens och Riksantikvarieämbetets arbete med kulturmiljövärden i skogen beskrivs. Stormen Gudruns effekter på kulturmiljövärden i skogen omnämns.

Skötsel av natur- och kulturmiljövärden

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Skogsstyrelsens bedömning är att skötselåtgärderna i de formellt skyddade områdena måste öka 5–10 gånger jämfört med i dag för att klara en fullgod skötsel av hittills avsatta områden samt för att möta det framtida behovet. För frivilliga avsättningar skattar Skogsstyrelsen behovet till minst det dubbla jämfört med idag.

Jag vill i detta sammanhang understryka vikten av att pågående arbete med att skydda skogsmark formellt inte ges en sådan inriktning att av riksdagen fastlagda arealmål helt överskuggar det faktum att många av de områden som ges ett formellt skydd under lång tid också är i behov av natur- och kulturmiljöbevarande skötselinsatser. Det måste finnas en rimlig balans mellan att lägga medel på att lösa in mark och att sedan ta hand om denna mark på ett sätt som främjar skyddssyftet.

I kapitel 17 refereras underlag från bl.a. Skogsstyrelsens om kostnader och former för skötsel av natur- och kulturmiljövården.

Utveckla generell miljöhänsyn

Mitt förslag:

- Jag föreslår att de privata skogsägarnas egna organisationer i samarbete med Skogsstyrelsen genomför en satsning på kompetensutveckling avseende generell miljöhänsyn vid skogsbruk. Satsningen bör finansieras gemensamt av skogsägarnas egna organisationer, Skogsstyrelsen samt LBU-medel från EU i enlighet med förslagen i mitt delbetänkande.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Efter att ha tagit del av Skogsstyrelsens uppföljningar har jag förstått att det nationella sektorsmålet avseende generell hänsyn inte kommer att nås med nuvarande utveckling.

Enligt Skogsstyrelsens senaste uppföljning är det 32 % av arealen för de privata markägarna som inte når upp till lagens krav avseende generell hänsyn. Motsvarande siffra för övriga markägare är 18 %. Mot den bakgrunden anser jag att det vore rimligt att Skogsstyrelsen och de privata skogsägarnas egna organisationer gjorde en gemensam satsning på ökad kunskap om den generella hänsynens utformning i det privata skogsbruket.

Rådgivning anser jag vara den mest framkomliga vägen för att uppnå en förbättrad generell hänsyn, av två huvudskäl. För det första har det visat sig vara svårt att skärpa lagstiftningen gällande generell hänsyn eftersom såväl åtgärder som uppföljning beror på den aktuella platsens förutsättningar. För det andra så visar Skogsstyrelsens uppföljning att vid två tredjedelar av avverkningarna sparas tillräcklig mängd virke men fel typ av hänsyn prioriteras. Med andra ord skulle man kunna nå bättre resultat med samma mängd lämnat virke som i dag men annorlunda prioriterat.

Utredningens underlag

I kapitel 18 redovisas regeringens och Skogsstyrelsens syn på generell hänsyn samt mål för och uppföljningar av den generella hänsynen vid skogsbruk.

Mina förslag:

- Skogsstyrelsen ges i uppdrag att utveckla föreskrifter till skogsvårdslagens hänsynsparagraf (30 §) som bättre tillgodoser skogens sociala värden.
- Regeringen förtydligar olika statliga myndigheters ansvarsområden för insatser till gagn för skogens sociala värden i syfte att säkerställa ett koordinerat statligt agerande på området.
- Regeringen säkerställer att Skogsstyrelsens arbete med skogens sociala värden även omfattar andra områden än tätortsnära skogar.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

När det gäller det arbete som statliga myndigheter genomför med koppling till skogens sociala värden tycks det finns en viss brist på samordning, inte minst i relationen till kommunerna. Olika statliga myndigheters ansvarsområden för insatser till gagn för de sociala värden som skogen kan generera bör mot den bakgrunden således förtydligas.

Jag ser ett behov av att kunna erbjuda någon form av stimulans till privata markägare i tätortsnära områden som anpassar sitt skogsbruk till rekreation utöver vad som kan krävas enligt skogsvårdslagens hänsynsparagraf.

Jag har noterat att Skogsstyrelsen främst prioriterar insatser för skogens sociala värden i tätortsnära områden och känner med anledning av detta en viss oro för att de av skogens sociala värden som främst kan förknippas med landsbygdsutveckling får otillräcklig uppmärksamhet. En modell där enskilda skogsägare kan få erkänsla, och kanske även i vissa fall ersättning, för sociala hänsyn i brukandet skulle säkerligen underlätta turismutvecklingen.

Utredningens underlag

I kapitel 19 kommenteras innebörden i begreppet skogens sociala värden. Svenskarnas förhållande till skogen beskrivs liksom de sociala värdenas roll i skogspolitiken och skogsvårdslagens förhållande till sociala värden. Skogsstyrelsens arbete med sociala värden och ett antal andra aktörers syn på detta ämne refereras.

Miljö- och konsumentkrav**Mina iakttagelser och ställningstaganden**

Min bedömning är att certifieringssystemen har haft en positiv inverkan på det svenska skogsbrukets miljöanpassning och anser att certifiering även fortsättningsvis ska vara en marknadsdriven process. Samhällets mål för att uppnå ett hållbart samhälle, ska utveckla egna mätmetoder för uppföljning och inte använda sig av marknadsdrivna instrument.

Däremot anser jag att staten kan ha en uppgift när det gäller att skapa förutsättningar för att ge dessa marknadsdrivna instrument spelrum, t.ex. genom att fortsatt driva linjen att konsumenters miljökrav inte ska ses som konkurrensbegränsande.

Utredningens underlag

I kapitel 20 refereras regeringens syn på miljö- och konsumentkrav. De två viktigaste systemen för certifiering av skogsbruk i Sverige beskrivs.

Den nya Skogsstyrelsen

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Som en följd av mitt förslag i utredningens delbetänkande har en ny samlad skoglig myndighet bildats fr.o.m. den 1 januari 2006. Det är dock alldeles för tidigt att närmare värdera effekterna av den nya myndighetens verksamhet

Utredningens underlag

I kapitel 21 beskrivs den nya Skogsstyrelsens organisation och arbetsätt.

Skogsvårdslagen och måluppfyllelsen

Mitt förslag:

- Skogspolitikens s.k. rådgivningsnivå tydliggörs.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

En av de frågor som flera aktörer har lyft fram under utredningens gång är den om de dubbla nivåerna i skogspolitiken. Kort sammanfattat innebär detta att det finns en lagnivå som skogsägarna måste uppnå enligt SVL och en rådgivningsnivå som skogsägarna i genomsnitt bör nå för att skogspolitikens mål ska uppfyllas. Hur dessa nivåer förhåller sig till varandra skapar en del problem och mina slutsatser på detta område är att det vore mycket värdefullt om Skogsstyrelsen tog initiativ till en fördjupad diskussion med skogsbrukets intresseorganisationer om hur de båda nivåerna bör uttolkas.

Utredningens underlag

I kapitel 22 görs en genomgång av de skogliga sektorsmålen med avseende på i vilken utsträckning de kan anses ha bidragit till den skogspolitiska måluppfyllelsen.

Mitt förslag:

- Regeringen ger Skogsstyrelsen i uppdrag att analysera möjligheterna att ta ut en ”sanktionsavgift” vid vissa överträdelser mot bestämmelser i skogsvårdslagstiftningen.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Det ringa antalet skogliga ärenden som leder till åtal gör att det i stora stycken saknas rättspraxis inom skogsvårdslagens tillämpningsområde.

Gränserna för skogsvårdslagstiftningens tillämpning är därmed i mångt och mycket oklara. Jag inser att detta till viss del är en följd av en vilja att arbeta utan schabloner inom berört lagstiftningsområde och jag har förståelse för tillsynsmyndighetens sätt att se på lagtillsynen, men ser det ändå som angeläget att peka på behovet av ytterligare tillsynsinstrument på det skogliga området.

Jag anser att regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att analysera i vilka sammanhang en skoglig sanktionsavgift skulle vara möjlig att tillämpa. För egen del anser jag att en sanktionsavgift exempelvis bör kunna användas när avverkning görs utan föregående anmälan eller utan tillstånd. Vidare anser jag att det vore mycket värdefullt om detta tillsynsinstrument skulle kunna användas i anslutning till skogsvårdslagens hänsynsbestämmelser (30 och 31 §§ SVL).

Tillsynsutredningen har i sina betänkanden diskuterat förutsättningarna för att i större utsträckning avgiftsfinansiera tillsyn. I avvaktan på behandlingen av Tillsynsutredningen är jag inte beredd att nu föreslå någon förändring i detta avseende inom det skogliga området.

Utredningens underlag

I kapitel 23 redogörs för tillsynens roll i skogspolitiken och Skogsstyrelsens inställning till och verksamhet inom ramen för detta skogspolitiska medel. Även Tillsynsutredningen refereras.

De skogsrelaterade ägoslagen**Mina förslag:2**

Jag föreslår att ett nytt system för indelning av den svenska skogsmarken införs. Syftet är att skapa en enhetlig definition av skogsmarksrelaterade ägoslag, att tydliggöra indelningen i skyddad respektive brukad mark och att underlätta jämförelser i internationella sammanhang. Mitt förslag till indelning framgår av figuren nedan. Förslaget innebär att begreppen skog, skogsmark, produktiv skogsmark och lågproduktiv skogsmark definieras i skogsvårdslagen.

Föreslagna definitioner av begrepp i 2 § skogsvårdslagen:

Skog

Med skog avses i detta sammanhang träd eller annan vegetation inom ett sammanhängande område där befintliga träd har en höjd av mer än 5 meter och en kronslutenhet av mer än 10 procent eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. Träd och annan vegetation inom områden där dessa kriterier är uppfyllda men där marken i väsentlig utsträckning används för jordbruksändamål, eller som hör till byggnader och anläggningar eller på annat sätt används för annat ändamål än att tillgodose till träden och vegetationen knutna intressen är undantagna.

Skogsmark

Mark som bär skog eller som utan produktionshöjande åtgärder har förutsättningar att bära skog. Marken används inte i väsentlig utsträckning för annat ändamål än att tillgodose till skog knutna intressen.

Produktiv skogsmark

Med produktiv skogsmark avses i denna lag skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Lågproduktiv skogsmark

Med lågproduktiv skogsmark avses i denna lag skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt mindre än en kubikmeter virke om året per hektar.

Min bedömning är att den nuvarande otydliga och delvis motsägelsefulla indelningen av skog och mark inte längre är ändamålsenlig. Jag föreslår därför att nya begrepp och definitioner införs för de skogsrelaterade ägoslagen.

De nya begreppen syftar dels till att skapa en bättre överblick över vilka arealer som brukas för olika syften respektive är formellt skyddade, dels till att underlätta jämförelser med motsvarande arealer i andra länder.

Jag föreslår att begreppet impediment ersätts med begreppet lågproduktiv skogsmark för att därmed samla hela den areal som är beväxten med skog i ett och samma ägoslag, nämligen skogsmark. Jag anser att avverkning i de områden som enligt mitt förslag kommer att benämnas lågproduktiv skogsmark ska vara föremål för särskilda restriktioner i enlighet med föreskrifter som utfärdas av regeringen eller den myndighet som regeringen beslutar.

Jag anser att dessa föreskrifter inledningsvis bör ha samma inriktning som de föreskrifter som i dag begränsar brukandet på skogliga impediment. De begrepp som införs ska i möjligaste mån vara harmoniserade med de definitioner av skogsrelaterade ägoslag som FAO använder.

Ett nytt skogsmarksbegrepp innebär förvisso en tämligen omfattande förändring, men det kan knappast anses vara tillfredsställande att behålla dagens otydliga system.

Utredningens underlag

I kapitel 24 refereras bl.a. Skogsstyrelsens rapport om de skogsrelaterade ägoslagen. ArtDatabankens syn på de trädbärande impedimenten refereras översiktligt.

SMÖR och planplikt

Mitt förslag:

- Från och med den 1 januari 2008 ersätts kravet i skogsvårdslagen på innehav av en skogs- och miljöredovisning med ett krav på att det för varje skogsfastighet inom tre år ska finnas en plan över skogsmarken och hur den avses brukas.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Det är min fasta övertygelse att någon form av dokumentation av ett skogsinnehav gagnar möjligheterna att göra lämpliga avvägningar mellan skogspolitikens miljö- och produktionsmål. En väl genomtänkt plan är dessutom en viktig grund för en skogsägares möjligheter att fatta företagsekonomiskt rationella beslut.

Jag anser att kravet på innehav av en skogsbruksplan bör återinföras i skogsvårdslagen. Detta bör dock samordnas med möjligheten att tillhandahålla olika typer av fastighetsanknutna uppgifter via Internet. Min uppfattning är att det internetbaserade skogsägarstöd som Skogsstyrelsen nu utvecklar bör kunna fungera som en god grund för skogsägare att ta fram någon form av skogsbruksplan.

Utredningens underlag

I kapitel 25 redovisas tillkomsten och användningen av SMÖR. Tidigare krav på innehav av skogsbruksplan ges en viss belysning.

Samhällets och näringens ansvar

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Det särskilda sektorsansvaret för miljömålsarbetet (tidigare det särskilda sektorsansvaret) innebär att Skogsstyrelsen har ansvar för ekologisk hållbarhet inom sitt verksamhetsområde. Detta är enligt min uppfattning en princip som är bra. Jag vill dock lyfta fram den viktiga kopplingen mellan möjligheterna att ta ansvar och de medel som står till buds. På skogspolitikens område förekommer denna uppdelning mellan medel och ansvar exempelvis när det gäller naturvården. Trots att Skogsstyrelsen har ett särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet förfogar man inte över ett i naturvårdssammanhang så viktigt formellt skyddsinstrument som naturreservat. Jag anser att regeringen bör utvärdera Naturvårdsverkets uppgift att samordna arbetet med det särskilda sektorsansvaret. Ett motiv till detta skulle vara att Naturvårdsverket har vissa egenintressen i den nuvarande fördelningen av styrmedel.

Med det allmänna sektorsansvaret avses det ansvar för miljön som delas av hela den skogliga sektorn. I ett vidare perspektiv kan sektorsansvaret sägas omfatta ansvarsfördelningen mellan staten och näringen avseende såväl miljö- som produktionsdelen av skogspolitiken. När nu drygt ett decennium har passerat sedan införandet av de jämställda skogspolitiska målen så anser jag att det är dags att tydliggöra att staten och näringen har ett gemensamt ansvar för såväl miljö- som produktionsmål. Detta delade ansvar bör komma till uttryck bl.a. genom att skogssektorn och staten, i form av Skogsstyrelsen, gemensamt formulerar en konkretisering av det skogspolitiska produktionsmålet i form av ett virkesproduktionsmål.

Utredningens underlag

I kapitel 26 förklaras innebörden av begreppen särskilt respektive allmänt sektorsansvar. En bakgrund ges till ansvarsfördelning mellan staten och skogsnäringen när det gäller att uppfylla de skogspolitiska målen.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

De mer än 350 000 privata skogsägarna i Sverige förutsätts ta ansvar för att skogspolitikens mål nås. Värderingar förändras i takt med samhällsutvecklingen och jag har förståelse för att rollen som ansvarsfull skogsägare i framtiden för somliga kommer att väga allt lättare när man försöker pussla ihop sitt livsprojekt. Samtidigt anser jag att flera olika aktörer, såväl privata som offentliga, har en uppgift att fylla när det gäller att klargöra att ägande av skog innebär ett ansvar som måste finnas med i en skogsägares medvetande när denne gör sina personliga prioriteringar. Det är enligt min uppfattning i detta sammanhang av stor betydelse att Skogsstyrelsen och skogsägarnas organisationer på olika sätt stödjer markägaren i hans/hennes roll som ansvarig för skogsskötseln.

Utredningens underlag

I kapitel 27 beskrivs förändringar i privatskogsbrukets situation med avseende på bl.a. den minskande självverksamheten, den ökande andelen utbor samt skogsägarnas minskade beroende av ekonomiska intäkter från skogsinnehavet.

Behov av mätinstrument för måluppfyllelsen**Mina iakttagelser och ställningstaganden**

När det gäller det skogspolitiska miljömålet så är min bedömning att det finns ett stort antal mätinstrument för uppföljning av dessa. I takt med att ny kunskap och nya erfarenheter växer fram finns det naturligtvis behov av att vidareutveckla dessa mätinstrument. Som jag ser det så är lösningen att bygga vidare på det som finns och arbeta aktivt med kvalitetssäkring och harmonisering av resultat utifrån befintlig erfarenhet.

När det gäller det skogliga produktionsmålet så anser jag att de mätinstrument som finns är tillräckliga för att mäta måluppfyllelsen av befintliga sektorsmål. För såväl miljö- som produktionsmålen gäller naturligtvis att om målen ändras så påverkas behovet av mätinstrument för måluppfyllelsen.

Utredningens underlag

I kapitel 28 presenteras olika aktörers bedömning av behoven utveckling av mätinstrument för de skogspolitiska målen.

Mina förslag:

- En strategisk handlingsplan för det fortsatta arbetet med internationella skogliga frågor bör utarbetas.
- Ett forum för förankring av skogliga EU-frågor och andra internationella skogsfrågor bör tillskapas vid Näringsdepartementet.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag anser att den svenska skogspolitiken grundläggande förtjänster som exempelvis avreglering, miljöhänsyn på hela arealen och avsaknad av subventioner måste förmedlas inom EU:s olika institutioner och i andra internationella sammanhang. För att stärka Sveriges position föreslår jag att det utarbetas en brett förankrad och långsiktigt inriktad strategi för det svenska agerandet i internationella sammanhang med skogliga kopplingar. Utöver den föreslagna strategin föreslår jag att det tillskapas ett permanent forum vid Näringsdepartementet för diskussioner om internationella frågor med skogspolitiska kopplingar. Sammansättningen av det forum jag föreslår bör avspegla den stora mängd intressen som finns knutna till skogen och dess brukande.

Jag kan konstatera att Sverige i det globala utvecklingsarbetet har valt att fokusera på urban utveckling vilket torde indikera att frågor med skoglig koppling har givits lägre prioritet. Jag noterar emellertid att Skogsstyrelsen i regleringsbrevet för år 2006 har fått ett tydligare uppdrag att aktivt bidra till Sveriges politik för global utveckling.

Utredningens underlag

Underlag till de förslag och ställningstaganden som sammanfattas i detta avsnitt finns i kapitel 29, 30, 31 och 32. I dessa kapitel finns underlag om EU-medlemskapet och EU:s utvidgning, internationell skogspolitik, den globala utvecklingspolitiken respektive skogspolitiska avvägningar i andra länder.

Regional utvecklingspolitik och landsbygdsutveckling

Mina iakttagelser och ställningstaganden

När det svenska förslaget till landsbygdsutvecklingsprogram (LBU) nyligen har överlämnats till Europeiska kommissionen för godkännande, kan jag konstatera att åtgärder med skogliga förtecken, i linje med förslagen i mitt delbetänkande från maj 2005, kommer att få ett större utrymme än under innevarande programperiod.

Ett lönsamt skogsbruk inriktat på virkesproduktion lägger, enligt min uppfattning, även grunden för ett ökat mångbruk i den svenska skogen. Det uppdrag som Sveaskog har fått att ställa mark till förfogande för

privata entreprenörer och därigenom nyttja statens mark bättre för att skapa arbetstillfällen i glesbygd ser jag i det sammanhanget som mycket positivt. Detta kommer, enligt min bedömning, även att kunna stimulera fram liknande initiativ på privat mark.

Utredningens underlag

I kapitel 33 refereras de ställningstaganden som utredaren gjorde avseende landsbygdsutveckling i delbetänkandet. Dessutom beskrivs den regionala utvecklingspolitikens grunder med betoning på det program för landsbygdsutveckling som ska gälla från år 2007.

Forskning

Mitt förslag:

- Skogsstyrelsen ges möjlighet att nyttja särskilda resurser för forsknings- och utredningsuppdrag i samband med oväntade och snabbt uppkomna situationer.

Mina iakttagelser och ställningstaganden

Jag vill peka på några faktorer som jag bedömer påverkar forskningens roll i förhållande till skogen och skogsbruket.

För det första har jag noterat att man från flera håll efterlyser ett större inslag av tvärvetenskap för att tillmötesgå det faktum att skogen i dag förväntas tillgodose många olika intressen. För det andra har jag förstått att det faktum att ansvaret för skogen och skogsnäringen är spridd på så många olika departement i regeringskansliet leder till svårigheter att kombinera de olika aspekter som är kopplade till skogen, såväl inom regeringskansliet som i den omgivande skogssektorn.

För det tredje har jag under utredningsarbetet stärkts i min uppfattning att svensk skogsforskning ligger långt fram inom många områden. Något som dock efterlyses från flera håll är medel för forskning, kartläggning och dokumentation som finns att tillgå med kort varsel i samband med oväntade och snabbt uppkomna situationer. Jag föreslår därför att Skogsstyrelsen, vid oväntade händelser av större vikt, tillförs resurser för att kunna göra nödvändig dokumentation, uppföljning och forskning.

Mot bakgrund av den bild som har tecknas i utredningens underlag om ett ökat virkesbehov och behovet av effektivare naturvård anser jag att den tillämpade forskningens status bör höjas. Jag förutsätter att regeringen i kommande forskningspolitiska överväganden beaktar denna synpunkt.

Utredningens underlag

I kapitel 34 återfinns en kartläggning av den skogliga forskningen i Sverige. Dessutom beskrivs ett möjligt angreppssätt för att utföra en

effektstudie för skoglig forskning. Förändringar i villkoren för den Bilaga 3
skogliga forskningen sedan den nya skogspolitiken infördes beskrivs.

Författningsförslag i skogsutredningens slutbetänkande (SOU 2006:81) Mervärdesskog

Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs att 1, 2, 14 a, och 30 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls.

Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen.

Föreslagen lydelse

1 §

Skogen är *en förnybar resurs* och en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning *och bidrar till medborgarnas välfärd* samtidigt som den biologiska mångfalden behålls.

2 §

Med skogsmark avses i denna lag

1. *mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål,*

2. *mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.*

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.

Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Med skogliga impediment avses i denna lag mark som inte är lämplig för virkesproduktion utan produktionshöjande åtgärder, men som bär skog eller har förutsättningar att

Med skogsmark avses i denna lag mark som bär skog eller har förutsättningar att bära skog. Marken används inte i väsentlig utsträckning för annat ändamål än att tillgodose till skog knutna intressen. Med skog avses i detta sammanhang träd eller annan vegetation inom ett sammanhängande område där befintliga träd har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. Träd och annan vegetation inom områden där dessa kriterier är uppfyllda men där marken i väsentlig utsträckning används för jordbruksändamål, eller som hör till byggnader och anläggningar eller på annat sätt används för annat ändamål än att tillgodose till träden och vegetationen knutna intressen är undantagna.

bära skog.

Med produktiv skogsmark avses i denna lag skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Bilaga 4

Med lågproduktiv skogsmark avses i denna lag skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt mindre än en kubikmeter virke om året per hektar. .

14 a §

För varje brukningsenhet skall det finnas en redovisning som anger hur skogen ser ut och vilka natur- och kulturmiljövärden som har registrerats för brukningsenheten.

Redovisningen skall upprättas enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

För varje brukningsenhet skall det finnas en skogsbruksplan med riktlinjer för skogens skötsel på enheten.

Planen skall upprättas enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

30 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövärdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och trädsamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

För att tillgodose dessa intressen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddela

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens, mark- och vattenvårdens och kulturmiljövärdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och trädsamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

För att tillgodose dessa intressen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddela

föreskrifter om förbud mot
avverkning och
andra skogsbruksåtgärder på
skogliga impediment.

föreskrifter om förbud mot
avverkning och andra
skogsbruksåtgärder på
lågproduktiv skogsmark.

Bilaga 4

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som skall vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandet i första och tredje stycket medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Denna lag träder i kraft den xxx. En skogsbruksplan enligt 14 a § skall finnas inom tre år från lagens ikraftträdande.

Remissinstanser som yttrat sig över skogsutredningens slutbetänkande (SOU 2006:81) Mervärdesskog

Svea hovrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Räddningsverket, Kommerskollegium, Statens fastighetsverk, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Lunds universitet, Växjö universitet, Riksantikvarieämbetet, Naturhistoriska riksmuseet, Statens jordbruksverk, Sametinget, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Naturvårdsverket, SMHI, Boverket, FORMAS, Lantmäteriverket, Statens energimyndighet, Skogsstyrelsen, Glesbygdsverket, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Verket för innovationssystem (VINNOVA), Sveaskog Förvaltnings AB, Skogforsk, Regionförbundet i Uppsala län, Jönköpings kommun, Falu kommun, Mora kommun, Söderhamns kommun, Jokkmokks kommun, Umeå kommun, Strömsunds kommun, ArtDatabanken, Centrum för biologisk mångfald (CBM), Folkhälsoinstitutet – Hela Sverige ska leva!, FRISAM, Jägarnas Riksförbund, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Kungliga Skog- och lantbruksakademien (KSLA), LRF Skogsägarna, Naturvetarförbundet, Samernas riksförbund, Skogs- och Träfacket, Skogsindustrierna, Svenska bioenergiföreningen (Svebio), Svenska Jägareförbundet, Svenska naturskyddsföreningen, Svenska Turistföreningen (STF), Sveriges Häradsallmäningsförbund, Sveriges Jordägarförbund, Sveriges ornitologiska förening, Världsnaturfonden (WWF)

Härutöver har följande inkommit med yttrande:

Lindberg Göran, Umeå, Per Kjellin, SIDA, Miljöförbundet Jordens vänner (MJV), Föreningen Naturbruk/Hagner Mats, Gävleborgs Fäbodförening, Mats Williamson, Tärna-Stensele Allmänningsskog Sorsele Övre Allmänningsskog/Pettersson Anders, Svenska Torvproducentföreningen, Fältbiologerna, Spillkråkan, Förening för kvinnliga skogsägare/Wedendal Ingegärd, Länsstyrelsen i Värmlands län, Stig-Olof Holm, Institutionen för ekologi, miljö, geovetenskap, Nordbruk/Östling Torgny, Härjedalens kommun, De små kommunernas samverkan (SmåKom), Naturskyddsföreningen i Jämtland/Härjedalen, Svenska Trädbränslföreningen (ST)

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig men har avstått: Riksrevisionen, Karlstad universitet, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Sveriges kommuner och landsting, Växjö kommun, Hushållningssällskapets förbund, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Remissinstanser som yttrat sig över Skogsstyrelsens redovisning av uppdraget att utreda kravet på skogs- och miljöredovisning (SMÖR) (dnr Jo2007/2852)

Riksrevisionen, Svea Hovrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Försvarmakten, Högkvarteret, Räddningsverket, Kommerskollegium, Statens fastighetsverk, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Lunds universitet, Växjö universitet, Karlstad universitet, Riksantikvarieämbetet, Naturhistoriska riksmuseet, Statens jordbruksverk, Sametinget, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Naturvårdsverket, SMHI, Boverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS), Lantmäteriverket, Statens energimyndighet, Skogsstyrelsen, Glesbygdsverket, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Verket för innovationssystem (VINNOVA), Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Sveaskog AB, Sveriges kommuner och landsting, Jönköpings kommun, Växjö kommun, Umeå kommun, Strömsunds kommun, ArtDatabanken, Centrum för biologisk mångfald (CBM), Jägarnas Riksförbund, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), LRF Skogsägarna, Samernas riksförbund, Skogsindustrierna, Svenska Jägareförbundet, Svenska Naturskyddsföreningen, Sveriges Häradsallmäningsförbund, Sveriges Jordägarförbund, Världsnaturfonden (WWF),

Remissinstanser som yttrat sig över SLU:s rapport Förslag till ny svensk indelning av skogsrelaterade ägoslag (Jo2007/2978)

Riksrevisionen, Svea Hovrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Försvarmakten, Högkvarteret, Räddningsverket, Kommerskollegium, Statens fastighetsverk, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Lunds universitet, Växjö universitet, Karlstad universitet, Riksantikvarieämbetet, Naturhistoriska riksmuseet, Statens jordbruksverk, Sametinget, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Naturvårdsverket, SMHI, Boverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS), Lantmäteriverket, Statens energimyndighet, Skogsstyrelsen, Glesbygdsverket, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Verket för innovationssystem (VINNOVA), Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Sveaskog AB, Sveriges kommuner och landsting, Jönköpings kommun, Växjö kommun, Umeå kommun, Strömsunds kommun, ArtDatabanken, Centrum för biologisk mångfald (CBM), Jägarnas Riksförbund, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), LRF Skogsägarna, Samernas riksförbund, Skogsindustrierna, Svenska Jägareförbundet, Svenska Naturskyddsföreningen, Sveriges Häradsallmäningsförbund, Sveriges Jordägarförbund, Världsnaturfonden (WWF),